Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Гаргалгамнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 294 (15917) | 1981 оной декабриин 24, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ҺАЙНДЭР

Оронoймнай энергетигүүд табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Энергетигэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай үдэшэ декабриин 22-то Москвада болобо. Һалбариин хүсые саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ харгы замууд тухай эндэ хэлэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. К. Антонов, В. Э. Дымшиц, И. Т. Новиков, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, эрдэмтэд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һууба.

СССР-эй энергетикын ба электрификацилгын министр П. С. Непорожний элидхэл хээ. КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй табиһан зорилгонуудые шиидхэхэдээ, оронoймнай энергетигүүд Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Дунда Азиин гол мүрэнүүд дээрэ комплексно гидроузелнуудые барина, ороной Европодохи хубиин атомна станцинуудай хүсые хурдан түргэнөөр үргэдхэжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд найдуулба.

(ТАСС).

Америкын Эн-би-си гэдэг телекомпаниин асуудалнуудта Л. И. Брежневэй үгэһэн харюу

Интервью үгэхэ гуйлтатайгаар Америкын Эн-би-си гэдэг телекомпани КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэ хандаба. Эн-би-си гэдэг телекомпаниин асуудалнуудта Леонид Ильич Брежневэй үгэһэн харюунууд доро толилогдоно.

Асуудал: Буу зэбсэгүүдые хиһаха тухай договор баталха тухай хэлсээнэй үндэһэ һуурине 1982 ондо табиха арга боломжо Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ туйлагдаха гээшэ гү?

Харюу: Тиимэ, энэ талаар арга боломжо бии. Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ хэлсээ баталхые тэрэ оролдоно. Теэд ушар хэрэг гансал бидэнэрһээ дулдыдаха бэшэ юм ааб даа. Холбоото Штадуудай баримталдаг хараа шэглэл бага бэшэ удха шанартай байха.

Адли тэгшэ байдалай, аюулгүйе сахилгын гол ёһые хоёр талын наринаар сахяа һаань, хөөрэлдөөнүүдэй үедэ амжалта туйлагдаха байна. Энэ гол ёһон хазагайруулагдаха ёһогүй. Үгөөэ ойлголсолго хоёр талын буу зэбсэгүүдэй онсо илгаае хараада абаха, Советскэ Союзай ба США-гай географическа байдалай илгаае, мүн бусад хэдэн эрхэ нүхэсэлнүүдые хараада абаха зэргэтэй. Эдэ бүгэдын тэнсүүри адли байха ёһотой.

Боложо байһан хөөрэлдөөнүүдэй ехэ удха шанартай байһан тухай ехэ юумэ хэлэһэнэй үлүү: эдэнэй ямараар дүүргэлгэһөө ядерна дайнай һүжэрэлгын аюул дулдыдаха, бага гү, али ехэ болохо байна.

Асуудал: 1982 ондо Рейган Брежнев хоёр уулзажа шадаха гээшэ гү, энээн тухай юу хэлэхэ байнабта? Хэрбээ шадаха гээ һаа, юундэ тиигэжэ һананабта?

Харюу: Холбоото Штадуудтай эдэбхитэй хөөрэлдөө үнгэргэхые хүсэдэгбди, тэрэ тоодо дээдэ хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга эмхидхэхэ хараатайбди. Байгша оной февраль һарада манай партиин съезд дээрэ энээн тухай годоор хэлэгдээ һэн. Мүнөөшье би иимэл һанамжатай байнаб. Нэгэ нэгэнэйнгээ һанал бодолые, хараа шэглэлые һайнаар ойлгохын тула, политическэ шухала шиидхэбэринүүдые баталан абахын тула дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга гүрэнүүд хоорондын харилсаанай али бүхы бусад аргануудһаа ашатай туһатай юм гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Иимэ уулзалгын амжалтатай байхын тула зохихо бэлэдхэл хэрэгтэй юм ааб даа.

Асуудал: Зүүн ба баруун оронуудай хоорондо хёмороо зүришэлдөөнэй үргэдэжэ, айхабтар ехэ аюул тохёолдуулжа, дайн байлдаанай аюул үүдхэжэ болохо тушаа һанаагаа зоболгын ургажа байһан тухай юу хэлэхэ байнабта?

Харюу: Энээн тушаа һанаагаа зоболгые хубаалданаб. Зүгөөр би өөрөө асуудал ондоогоор табиха байгааб: хёмороо зүришэлдөөнэй зайсуулан сарагдахын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Минии харюу иимэ: эб найрамдал, ерээдүйдөө этигэл найдал хадаа дэлхэйн бүхы арадуудта гол шухала байна гэжэ правительствануудай, гүрэнэй ажал ябуулагшадай ойлгохо гээшэ шухала удха шанартай. Гүрэнүүдэй бодото политикада энээнэй бэелүүлэгдэхын түлөө оролдохо гээшэ бүри ехэ удха шанартай. Буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгын аюулые сараха хэрэгтэй. Түгшүүрилые һуларуулха, шахардуу шанга байдалай аюултай үйлэ хэрэгүүдые зайсуулха, буу зэбсэг бүтээн гаргалгын политикаһаа арсаха, гүрэнүүдэй хоорондо һайн харилсаа тогтоохо, нэгэ нэгээ хүндэлхэ, үгэсэ ойлголсохо, нэгэ нэгэнэйнгээ бодото аша туһые хараада абаха шухала. Буу зэбсэг бүтээн гаргалгые хорооха, хизаарлаха асуудалнуудые бүтэмжэтэй һайнаар зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй. Эдэ бултадаа ядерна дайнай аюулые зайсуулан саралгада туһалха байна.

Асуудал: Хёмороо зүришэлдөөнэй аюулые зайсуулан сарахын тула хоёр гадагуур ехэ гүрэнүүдтэ ямар тодорхой алхамуудые хэхыень дурадхаха байнабта?

Харюу: Эндэ СССР болон США тухай хэлэжэ байһыстнай ойлгоноб. «Гадагуур ехэ гүрэнүүд» гэһэн үгүүлэл таарамжагүй гэжэ тоолонобди.

Уласхоорондын оршом соо эдэнэй ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые хараада абан, манай хоёр гүрэн буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалда бүхы хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргаха ёһотой гэжэ һананабди. Минии дурдаһан Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, хорооха тухай хөөрэлдөөнүүдһээ гадна, эгээл хүсэтэй, аюултай стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, хорооха зорилгын зүбшэн хэлсэгдэхэ байһые американ тала мүн лэ ойлгожо байгаа юм ааб даа. Хөөрэлдөөнүүдые һэргээхээр бэлэнбди. Энэ талаар Вашингтон зүбшөөлөө үгэхэ зэргэтэй.

Химическэ буу зэбсэгүүдые хорихо, ядерна буу зэбсэг туршалгые бүгэдэ ниитээрээ бүрин хүсэдөөр хорихо гэхэ мэтын бусад тон шухала хэдэн асуудалнуудые энэ талаар дурдажа болохо байна. СССР болон США-гай эдэбхитэй үүргэ дүүргэһэнэй, нэн түрүүн эдэнэй үгэеэ ойлголсоһоной ашаар лэ эдэ асуудалнууд шиидхэгдэхэ аргатай юм.

Совет-американ хоёр талын харилсаан тухай сашадаа хэлэһүү. Һүүлэй үедэ худалдаа наймаанай, соёлой, эрдэм наукын ба бусад асуудалнуудаар хоёр талын али алиндань ашатай туһатай харилсаае хүгжөөлгэдэ бэрхэшээл түбэгүүд ушаруулагдана. Хэрбээ иимэ бэрхэшээл түбэгүүдэй усадхагдан зайсуулагдаад байгаа һаань, манай оронуудай арадуудта бүри һайн байха һэн.

Энэ хадаа эгээл наада захын хэмжээн болоно. Гэбэшье иимэ хэмжээн манай оронуудай хоорондо үгэеэ ойлголсолгын һайн харилсаа холбооной эхин боложо шадаха байна. Тэрэ бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые һайжаруулха зэргэтэй. Американцууд бидэнэрһээ дутуугүйгөөр энээниие хүсэхэ байха гэжэ һананаб.

Асуудал: Москва болон Вашингтоной хоорондо холбоо барисаа залгадаг Баруун Германиин үүргые Та үргэнөөр дэмжэнэт. Саашадаа энэ үүргэ ургаха юм гэжэ тоолоно гүт?

Харюу: Шахардуу байдалые һуларуулгада, амгалан тайбан харилсаа холбоондо нүлөөлдэг ФРГ-гэй политикын ябуулгануудые һайшаадаг байһамнай элитэ. Тусхайлбал, һаяхан минии албанай хэрэгээр Бонндо ошоод байха үедэ энээн тухай хөөрэлдөөн болоо һэн. Хэрбээ хүсэлэл оролдолгонуудайнь политическэ байдалые һайжаруулха, сэрэгүүдэй урда урдаһаа зүришэлгые һуларуулха талаар шэглүүлэгдэнхэй байгаа һаань, али бүхы бусад ороной — ехэ, дунда гү, али бага — ябуулгануудта Советскэ Союз һайнаар хандадаг байна. Энэ талаар бидэ ехэ юумэ хэнэбди, саашадаашье хэхээр бэлэнбди. США-гай гү, али бусад али бүхы гүрэнэй ябуулгануудай манайда ойлгогдохо, һайшаагдаха байһаниинь элитэ. Хүн бүхэнэй үнэн сэдьхэлһээ гараа һарбайхадань, бидэ һайнаар харюусахалди.

Асуудалнуудта харюугаймни Шэнэ жэлэй, 1982 оной урда тээхэнэ үгтэжэ байһан дээрэһээ Америкын бүхы хүнүүдтэ ажана байдал, зол жаргал, эб найрамдал, үшөө дахин эб найрамдал хүсэхэ байнаб.

ҮНДЭР ДЭЭДЫН ШАГНАЛНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэ Вьетнамай Социалис Республикын Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай, тэрэниие Хо Ши Минэй нэгэдэхи шатын орденоор шагнаха тухай СРВ-гай Гүрэнэй Соведэй Указые Вьетнамай бүхы газетэнүүд толилбо.

КПВ-гэй ЦК-гай орган — «Нян зан» газетэ түрүү бэшэг соогоо иигэжэ мэдээсэбэ: совет хүтэлбэрилэгшэдэ Вьетнамай шагналнуудые олголго КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ, Вьетнамай коммунистнууд болон арадай ехэ, үнэн хани нүхэр Л. И. Брежневэй аха дүү хоёр партиин, аха дүү арадуудай хоорондохи агууехэ хани барисаае, дайшалхы һаналаа нэгэдэлгые, али бүхы харилсаа холбооое бэхижүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулжа байһые КПВ-гэй, Вьетнамай гүрэнэй ба арадай үндэрөөр сэгнэжэ байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ.

ВЬЕНТЬЯН. (ТАСС). Л. И. Брежневэй түрэһөөр 75 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, тэрэниие республикын үндэр дээдын шагналаар, «Алтан Одон» медаляар шагнаха тухай ЛНДР-эй Президентын Указые НРПЛ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЛНДР-эй Премьер-Министр Кейсон Фомвихан соносхон уншаба.

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮСЭБӨӨ ХОЛО ҮЛҮҮЛХЭЭР

Мал ажалай продуктнуудые урдынхиһаа ехээр абаха ба гүрэндэ худалдаха талаар партиингаа XXVI съездын табиһан зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ Загарайн районой колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон малшад бүхы хүсөөрөө оролдожо байна. Жэлэй түсэбһөө үлүү мяха, һү, ноохо, үндэгэ ехээр худалдаха социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Үнгэрһэн 11 һарын туршада районмнай бэлэдхэлэй пунктда 5577 тонно һү тушааха, жэлэйнгээ түсэб 109 процент дүүргээ. Мүн жэлэй түсэбһөө үлүү 67 центнер ноохо, 1 миллион 80 мянган үндэгэн худалдагдаад байна. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 250 центнер ехэ мяхан тушаагдажа, жэлэй түсэб 98 процентдэ хүргэгдөө.

Гүрэндэ һү худалдалгаар Хүрбын ОПХ-гай һаалишад, малшад район доторо эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр жэлэй түсэбһөө үлүү 1500-гаад центнер һү худалдаад байна. Эндэ тус ОПХ-гай һү һаалиин комплексын коллективэй шударгы ажалые онсо тэмдэглэхээр. Мүнөө энэ комплексдо 415 үнеэд харууһалагдана. Һаалишан бүхэниинь 40—45 үнеэдые даажа абаад, республикын бусад ажахынуудай һаалишадһаа хоёр дахин шахуу ехэ һү һаана бшуу. Хэрбээ юрын колхозуудай, совхозуудай һаалишадай жэлдэ 350—380 центнер һү һаажа байхада, эндэхи операторнуудһаалишад 650—700 центнертэ хүргэнэ. Жэшээнь, ОПХ-гай түрүү һаалишан Татьяна Намдыковна Цымпилова 757 центнер, Надежда Ильинична Баляс — 760, Татьяна Николаевна Лосева — 755 центнер һү һаагаад байна. Жэлэй дүүрэтэр энэ ажахын малшад гүрэндэ һү худалдаха жэлэй түсэб 1,5 дахин дүүргэхэ хүсэлтэй. Комплексын коллективэй тушааһан һүнэй 85 процент I сортоор абтана.

Районой һаалишадай, малшадай амжалтада Эрхирэгэй совхозой МТФ-нүүдэй коллективүүдэй хубита ехэ. Мүнөө энэ совхозойхид жэлэй түсэбһөө үлүү 2450 центнер һү тушаагаад байнхай. Тус совхозой 9 һаалишан үнеэн бүриһөө 2 мянган килограммһаа дээшэ һү һаанхай. Эндэхи Арбижалай һү һаалиин фермын коллектив район доторо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 5 һара удаагуур эрхимлэбэ. Үнгэрһэн 11 һарын туршада эдэнэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2260 гаран килограмм һү һаагаа юм. Фермын түрүү һаалишад Гажидма Норбоева, Мэдэгма Батомункуева, Татьяна Цыбиктарова, Евгения Степанова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2400 килограммһаа дээшэ һү абанхай. Үнгэрһэн һарада энэ ажахын тушааһан һүнэй 93 процентнь 1-дэхи сортоор абтаһан жэшээтэй.

Мүн Онохойн совхозой, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад, малшад түрүүшүүлтэй ана-мана ябалсана.

Зүгөөр «Гигант» колхозой, «Дружба» совхозой коллективүүд һү һаали дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ биранагүй. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо эдэ ажахынуудта һү һаали нилээд доошолһон байна. Тиимэһээ жэлэй һүүлшын һарада энэ гээгдэлһээ гаража, районоо гэдэргэ татахала болихо бэзэ гэжэ найдагдана.

Н. КУЧУМОВ,
худөө бэшэгшэ.
Загарайн район.

ОЛООР БАРИГДАНА

Хүдөө нютагуудта гэр байра бариха асуудалда КПСС-эй XXVI съезд онсо анхарал хандуулһан байна. Колхозникуудай, совхозой хүдэлмэришэдэй, илангаяа механизаторнуудай болон малшадай байра байдал һайжаруулха зорилгоор КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тусхай тогтоол баталан абаһан байна.

«Бурятсортсемпром» нэгэдэлэй совхозууд 1981 ондо хоёр квартиратай 18 гэр бариха түсэбтэй һэн. Мүнөө үнгэрөөд байһан 11 һара соо нэгэдэлэй ажахынуудта 26 гэр бодхоогдоо. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 12 бүлэ шэнэ байрада орохоор багсаагдана. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ 2.5 дахинаар үлүү болоно.

Совхозуудай директорнууд Ч. Н. Дашижамсуев, Б. С. Очиров, К. К. Лебедев болон бусад энэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулна.

Ж. РИНЧИНОВ,
«Бурятсортсемпром» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо.

ЕХЭЭР ТОГТООНО

Ерэхэ жэлдэ орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса хуряажа абахын тула Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизаторнууд поли дээрээ горитой хүдэлмэри ябуулна. Тодорхойлон хэлэбэл, элэ үдэрнүүдтэ тусхай түхеэрэлгэтэй «ДТ-75» түхэлэй дүрбэн тракторaар саһа хахална. Байгша ондо совхозой механизаторнууд 2500—3000 гектарта саһа хахалжа тогтоохо юм.

Нёдондо эндэ мүн лэ гурба мянга гаран гектарта саһан хахалагдаа һэн. Ташалан газарта нэмжыһэн поли дээрэхи саһа хахалжа тогтоохоdo, һайн юм. Энээнэй аша туһые тус ажахын механизаторнууд олон жэлэй дүй дүршэлһөө мэдэхэ болоһон дээрэһээ таһалгаряагүй үнгэргэнэ гээшэ.

Вл. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй район.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭНЬ

Жэлэй эхиндэ КПСС-эй XXVI съездын хүдэлмэрэеэ эхилээд байхада, Хүрбын совхозой һаалишад, үхэршэд үндэр социалис уялга абаа һэн. Мүнөө тэдэнэр хараалһан зорилгоёо бэелүүлхэеэ байна. Юуб гэхэдэ, эндэхи малшад зунай-намарай үедэ шэмэ ехэтэй ногоондо үхэр малаа үдэр, һүнигүй адуулжа, нилээд ашаг шэмыень нэмээгээ. Ажахын 13 һаалишадай табаниинь жэлэйнгээ уялга нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлбэ. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, совхозой дүршэлтэй малшан Дулсан Дабасва һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хододоо илажа гараа. Тэрэ үнгэрэгшэ арбан нэгэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1810 килограмм һү һаагаа. Һаалишад Ф. Бариева, М. Мухомедзянова, Н. Барышевцева, Д. Дабаева болон бусад һайнаар ажаллажа, мүн лэ үндэр дүнгүүдые туйлаба.

Дээрэ дурсагдагша түрүүшүүлэй ашаар хүрбынхид гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь. Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо Фаягма Бариева нүхэдэй дундаһаа түрүүлжэ ябана.

Жэлэй эхиһээ хойшо 11 һара соо бүхыдөө 4 мянган центнер һү үйлэдбэрилөө. Энэ һайн дүн гэжэ тоолохо байнаб. Үлэгшэ һарын туршада тус ажахын малшад үсэд шангаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаряа, социалис уялгала дүүргэхын хойноһоо оролдоно.

С. ХАМАГАНОВА,
районой «Шэнэ Үлэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Хоринн район.

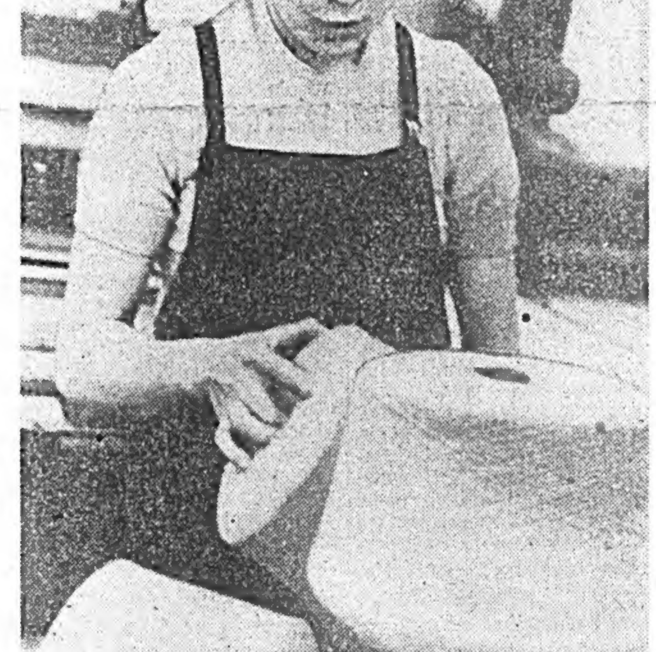

Ольга Горюнова Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта ерэһээр табан жэл шахуу болобо. Текстильнэ промышленностиин техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэһэн юм. Энэ залуу сэмбэ нэхэгшэ өөрынгөө үдэр бүриингөө даабарине хододоо үлүүлэн дүүргэдэг. Ольга Горюнова коллектив соогоо хүндэтэй, магтаалтай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу сэмбэ нэхэгшэ Ольга Горюнова ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БАЯРАЙ СУГЛААН

«Буряад үнэн» газетын 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Гүрэнэй буряад драмын Х. Намсараевай нэрэмжэтэ академическэ театр соо декабриин 21-дэ болобо. Ниитын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэһэн энэ суглаае партиин областной комитедэй пропаганда ба агитациин таһагые даагша **В. М. Леонов** нээжэ, оролто үгэ обкомой секретарь **А. А. Бадиевта** үгэбэ. Удаань тэрэ тус газетын редакциин коллективтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба республикын Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгын бэшэг уншаад, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамота редакциин түлөөлэгшэдтэ барюулба.

«Буряад хэлэн дээрэ гарадаг партийна хэблэлэй 60 жэлэй ой» гэһэн элидхэл газетын редактор **Р. Б. Гармаев** хэбэ.

Һүүлээрнь амаршалгануудые КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **Г. Д. Басаев**, Советскэ райкомой секретарь **П. П. Ефимов**, КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь **В. Б. Балданов**, промышленна предприятинуудай үмэнэһөө ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо **А. Г. Лубсанов**, республикын колхоз болон совхозуудай нэрэһээ Яруунын районой «Коммунизм» колхозой профкомой түрүүлэгшэ **Ц. Д. Галсанов**, хэблэлэй Гүрэнэй комитедһээ **М. Н. Шодонов**, зохёохы ажал ябуулагшадай зүгһөө Буряадай арадай поэт, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Н. Г. Дамдинов**, «Правда Бурятии» ба «Буряадай залуушуул» газетэнүүдһээ **И. В. Казанцев** ба **Б. Батоев**, телевидениин ба радио-дамжуулгын Гүрэнэй комитедһээ **Ц. Ц. Митыпов**, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалһаа **Г. Л. Санжиев**, республикын Гэгээрэлэй министерство болон дээдэ һургуулинуудһаа **П. Ф. Бардаханов**, республикын соёлой министр **Д. З. Жалсараев**, ПТУС-ай управлениин начальник **В. Р. Очиров**, Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшо **Р. Г. Раднаев**, районно газетэнүүдэй үмэнэһөө Сэлэнгын районой «Улаан Сэлэнгэ» газетын редактор **Г. С. Сабжаев** болон бусад барюулаа.

КПСС-эй Буряадай обкомой ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, партиин Улаан-Үдын горкомой Хүндэлэлэй грамотануудые партиин обкомой секретарь **А. А. Бадиев**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **И. Д. Черняков**, партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь **Г. Д. Басаев** гэгшэд бүлэг нүхэдтэ барюулба.

Түгэсхэлэй үгэ газетын редактор **Р. Б. Гармаев** хэлэжэ, үндэр шагналнуудайнь түлөө баяр баясхалан хүргөөд, редакциин коллектив хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтээ түшэглэн, партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шадабари мэргэжэлээ гарган, областной партийна организациин найдамтай туһалагша гэһэн хүндэтэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө оролдохо байһанаа найдуулаа.

Баярай суглаанай түгэсхэлдэ концерт харуулагдаа.

Репортаж

ШЭБХЭ ГАРГАНА, САҺА ХАХАЛНА

Тэрэ үглөөгүүр газаа хүйтэнэй амисхаал оронхой байба. Колхозой лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай хүтэлбэрилэгшэ Мартемьян Михайлович Федоровой Сулхарын полидо хүрэжэ ерэхэдэнь, нүгөөдүүлынь шахамал малай гүүртын газаа обоологдоһон наг шэбхэ онтилжо, тракторайнгаа тэргэ дээрэ ашаад, тухагүй зөөжэ байбад. Эндэ МТЗ тракторнуудые Демьян Федоров, Савелий Бельский, Михаил Красинский жолоодоно. Виктор Филатов «К-700» түхэлэй тракторта ажаллана. Тиихэдэ тус бүреэ, шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй «ДТ-75» маркын трактор жолоодогшод Иван Братеньков, Иван Бельский гэгшэд поли дээрэһээ бусаһан тракторай тэргэдэ шэбхэ түргэн ашана. Бульдозертой тракторта ажалладаг Георгий Васильев шэбхэ суглуулжа обоолхын хажуугаар хоёр Иванай тракторта тодхогдоһон оньһон шанагада наг шэбхэ хамажа түлхинэ.

— Поли, сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөжэ, саһа хахалжа тогтоохо габшагай хоёр һара соносхогдоһон юм. Октябриин 15-һаа декабриин 15 болотор бидэ ехэхэн ажал хээбди. Манай лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд энэ хоёр һарын туршада сабшалан, поли дээрээ арбан мянган тонноһоо бага бэшэ наг шэбхэ гаргажа тараaха түсэб хараалханхай һэн. Мүнөө холо үлүүлээд байнабди. Тодорхойлбол, арбан хоёр мянган тоннодо хүргэгдэхэнь, — гэжэ дурсагдагша отрядые хүтэлбэрилэгшэ Мартемьян Михайлович тайлбарилан хэлэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ «МТЗ-82» түхэлэй трактор жолоодогшо Сергей Бельский Озерки гэжэ газарай нэлэнхы поли дээрэ саһа хахалжа тогтооно. Энэ жэлдэ 900 гаран гектарта саһа хахалжа тогтоохо түсэбтэй. Мүнөө 500 шахуу гектарта саһан хахалагдаад байнхай.

Колхозой ахамад агроном Станислав Дмитриевич Унич мэдүүлһэнэй ёһоор, үрэмдэмэл хоёр худагһаа уһан гаргагдажа, тошон халяагдана. Энэ хүдэлмэри хабар болотор үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Жэл бүхэндэ сабшалан, поли дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, саһа хахалжа тогтоохоһоо гадна, худагай уһа бүлэжэ, тошо халяажа хүргэһэнэй ашаар ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абадаг болонхой. Жэшээлбэл, байгша оной зун хэды ган гасуур байбашье һаань, бүхыдөө 12720 центнер үбһэ һуриһан байна.

— Малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулнабди. Илангаяа сабшалангаа үтэгжүүлжэ, уһалһанай ашаар гектарай 21 центнер үбһэ хуряанабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ таһалгарлагүй ган гасуур боложо, нилээд бэрхэшээл ушаруулаа. Манай ажахы адууһа малаа ондо оруулхын тула ондоо область, хизаарнуудһаа алтанай сэнтэй хуа шара һолоомо хэды зөөгөө гээшэб. Мүнөө болиихойбди. Өөһэдынгөө бэлэдхэжэ нөөсэлһэн тэжээлээ гамтайгаар гаргашалбал, ядамаггүй ондо орохобди. Һүүлэй жэлнүүдэй ган гасуурай бэрхэшээл бидэниие олохон юумэндэ һургаа гээшэл даа, — гээд Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой ахамад агроном Станислав Дмитриевич Унич дэлгэрэнгыгээр хэлээ бэлэй.

Сулхарын поли дээрэ тэргээрээ дүүрэтэр наг шэбхэ ашаһан тракторнууд иишэ тиишээ һүрдэлдэнэ. Ашаагаа буулгаһаар лэ шахамалнуудай гүүртэ тээшэ зүрыһан харгыгаар һубариин ябахань холоһоо элеэр харагдана. Лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд һаяын үдэрнүүдтэ бүхы суглуулһан наг шэбхэсэ поли дээрэ зөөжэ дүүргэһээр ондоо газарта ажаллахаяа ошохо юм. Мүнөө дээрээ газаа дулаан, шэбхын барисалдаад хүрэхөөр үшөө хүйтэрөөгүй байһан дээрэһээнь механизаторнууд энэ ажалаа үргэлжэлүүлхээр хараалһаниинь һайшаалтай. Ерэхэ жэлдэ үбһэ ногооной, ороохо таряанай болон тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса лаб ургуулхын түлөө халуун намарһаа нигэжэ эршэмтэйгээр ажаллажа байһан тус колхозой механизаторнуудай хараалһан зорилгоёо заабол бэелүүлхээр байһандань этигэмээр бэлэй.

В. ШИРДАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлгүүлхын түлөө

ЗҮГЫ ҮСХЭБЭРИЛХЭДЭ ОЛЗОТОЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ арад зонойнгоо ажана байдал саашадань улам һайжаруулха үргэн ехэ программа КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хараалагдаһан байна. Совет хүнүүдэй ажабайдалай бүхы талые харалсаха зуураа, арад зониие эдеэ хоолоор хангаха хэрэгые түрүүшын ээлжээнэй зорилго гэжэ тоолоһон байха юм.

Энэ шухала зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула эдеэ хоолой тусхай программа зохёохо хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев тэмдэглээд, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ гэээшэ эдеэ хоолой энэ программын үндэһэ һууринь байха ёһотой гэжэ хэлээ һэн.

Буряад ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиингаа табиһан энэ шухала хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ захалаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ республикымнай ажалшад урагшатай һайнаар хүдэлжэ гараба.

Эндэ республикымнай зүгышэдэйшье хубита бии. Буряад ороной колхоз болон совхозуудта зүгын 10 мянгаад бүлэ бии. Зүгын эды шэнээн бүлэнүүдые ажалшад гэр газаагаа баридаг юм. Энэ жэлдэ колхозуудай, совхозуудай зүгышэд 1700 центнер, мүн эды шэнээн мёд ажалшад хубидаа абаһан жэшээтэй. Абтаһан мёдой 700 центнерынь наймаанда гараа гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 2,5 дахинаар дээшэлээ. Теэд энэмнай хүн зоной эрилтые үшөөл хүсэд ханганагүй. Тиимэһээ энэ табан жэлдэ зүгышэдэй урда бүри ехэ зорилгонууд табигдана.

1981—1985 онуудта СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй ёһоор, зүгы олоор үсхэбэрилхэ, тэрэниие хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгэдэ хэрэглэхэ, мёд ехээр үйлэдбэрилдэг болохо хэмжээнүүд хараалагданхай. Тиимэһээ ажахынуудта гэршүүхэ, наран сэсэг, клевер, хүсы, рапс ногоонуудай, үрэ жэмэстэ ургамалнуудай тарилга үргэдхэхэ, зүгынүүдэй тоо олошоруулха шухала болоно.

Манай республикада зүгы олоор үсхэбэрилжэ, мёд ехээр абаха арга боломжонуудай яһала бии байһые ажалай түрүүшүүл гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээнь, Кабанскын шубуунай фабрикын зүгышэд (ахалагшань Н. К. Яковлев) 116 бүлэһөө 4562 килограмм худалдаанай мёд абаа гэжэ гү, али бүлэ бүриһөө дүшөөд килограмм тушааһан байна. Тэрэшэлэн Борьёогой совхозой зүгышэн Н. Я. Еранская бүлэ бүриһөө 22 килограмм, Алтайн совхозойхид—14,5 килограмм мёд худалдаһан жэшээтэй. Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой зүгышэн В. А. Соколова, Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой А. Тюрюханов бүлэ бүриһөө 24—22 килограмм мёд тушааһан байна. Тиигэжэ Кабанскын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын районуудай колхоз болон совхозууд бүхы дээрээ зүгын бүлэ бүриһөө 18—14 килограмм мёд абанхай.

Мүн промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд зүгы үдхэжэ, ехэ продукци абадаг болонхой. Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай, Бэшүүрэй районой Куналейн үхибүүдэй байшангай, Шулуутайн леспромхозой, Зэдын госпромхозой, «Бурводстрой» трестын Бэшүүрэй ПМК-гай зүгышэд жэлдээ бүлэ бүриһөө 22—14 килограмм мёд абажа худалдадаг дүршэлтэй.

«Буряадай АССР-эй колхоз болон совхозуудта зүгын ажалые хүгжөөхэ тухай» тогтоол республикын Министрнүүдэй Совет нёдондо хабар абаа һэн. Энэ тогтоолой ёһоор, Бэшүүрэй районой олон ажахынуудта, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Хэжэнгын совхоздо, Улаан-Үдын шэлэй заводой, ПОШ фабрикын, «Электромашина» заводой хамһабарнин ажахынуудта зүгы үсхэбэрилгэ шэнээр эмхидхэгдээ.

Тиигэбэшье юрэнхы дээрээ зүгын ажалда олон дутагдалнууд ушарна: зүгынүүд хосорно, мёд багаар үгэнэ. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, зүгын бүлэнүүд үбэлдэ һайнаар бэлдэгдэнэгүй, зүгын элдэб үбшэнүүдые сараха хэмжээ ябуулганууд саг соогоо хэгдэнэгүй, үбэлдөө зүгынүүдые эдеэлүүлхэ ба харууһалха хүдэлмэри зүбөөр хэгдэнэгүй. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ ниимэрхүү ушарһаа болоно, Загарайн районой ажахынуудта бүхы зүгынүүдэйнь хорёод процент, Улаан-Үдын райондо—17,9 процент хосорһон байха юм. Мүн бусадшье зарим ажахынуудта зүгынүүд нилээд гарзалаа. Тиигэжэ Улаан-Үдын районой «Сэлэнгэ» совхоздо зүгынүүдэйнь хахадһаа олон, Загарайн районой «Дружба», Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхозуудта зүгынүүдэйнь хорёод процент, Улаан-Үдын районой «Советская Россия» колхоздо аяар 72,8 процентнь үхэһэн байна. Тиихэдэ эндэхи Оронгын, «Заветы Ильича» совхозуудта, Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхоздо зүгынүүдынь бүхыдөө һалаһан байха юм.

Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зүгышэд намарһаа хойшо зүгынүүдээ белок элбэгтэй тэжээлээр хангаха хэрэгтэ анхардаггүй. Тиихэ саанаа зүгын бүлэнүүдэй үбэлдөө эдихэ мёд багаар үлөөжэ, ехэнхидээ саахараар эдеэлүүлхэ гэжэ алдуу хэдэг гэжэ элишэлэгдээ. Зарим газарта зүгынүүдынь муу байрада байлгагдана.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, үнгэрһэн хабартаа зүгышэдэй районууд хоорондын семинар үнгэргэгдөө һэн. Эндэ зүгы һайнаар үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха, зүгын элдэб үбшэниие сараха асуудалнууд хэлсэгдэһэн юм. Тус семинарта колхоз болон совхозуудай, райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управленинүүдэй ахамад зоотехнигууд, зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаһан байна.

Мүнөө үедэ ямар зорилгонууд табигданаб гэхэдэ, республикынгаа колхоз болон совхозууд зүгынүүдэй 300—500-һаа үсөөн бэшэ бүлэтэй болохо хэрэгтэй. Энэмнай бэлэхэн бэшэшье һаа, бэелүүлжэ болохоор хэрэг гэээшэ. Манай түрүү ажахынууд энэ талаар жэшээ харуулна.

Хяагтын районой «Дружба» колхозые абажа үзээ. Мүнөө энэ колхоз зүгын 460 бүлэтэй болонхой. Эдэнэр жэлдээ бүлэ бүриһөө 13—15 килограмм мёд абажа худалдана. Колхозой зүгышэд зоотехническэ эрилтэнүүдые наринаар сахидаг, ажалдаа оролдосотойгоор, харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Колхозой правлени зүгышэдэйнгөө эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандадаг.

Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Борьёогой совхоз, Хяагтын районой «Пограничный» совхоз, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз, Баргажанай совхоз зүгын 300-гаад бүлэтэй болоод байна. Эдэ ажахынуудта худалдаанай ехэ продукци абтажа, энэ һалбари олзотой болонхой.

Парти, правительствын шиидхэбэринүүд дотор хүдөө ажахын продукци бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ, шанарыень һайжаруулха зорилгонууд табигдана. Тиимэһээ мёд ехээр абажа, гүрэндөө, дэлгүүр дээрэ худалдаха, ниитын эдеэ хоолой болон худалдаа наймаанай предприятинууд колхоз болон совхозуудтай холбоо барисаагаа бэхижүүлжэ, энэ амтан эдеэ ехээр бэлэдхэхэ арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ ушартай. Ажахынууд өөһэдөө мёд, зүгын бала (воск) болон бусад продукци ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндөө худалдаха гэжэ оролдохо уялгатай. Һүүлэй жэлнүүдтэ мёд худалдан абадаг гүрэнэй сэн дээшэлжэ, мүнөө килограмм мёд 3 түхэриг 20 мүнгэтэ болонхой.

Тиигэжэ колхоз болон совхозууд, гүрэнэй бусад предприятинууд болон эмхи зургаанууд мёд ехээр үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха талаар урмашуулагдадаг болоо гэээшэ. Имагтал тэрэниие худалдан абалгые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Зүгөөр бодото байдал дээрэ хараад үзэхэдэ, бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд мёд худалдагшадые тусхай амһартаар хангадаггүй, элдэб шалтаг урдаа баряад, мёд худалдан абахаһаа арсадаг муутай. Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй конторонууд мёд худалдан абалгые гуримшуулжа, энэ шухала хэрэгтэ эдэбхи хэшээлээ хандуулха болоно.

КПСС-эй XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжожо, зүгын ажалые хүгжөөхэ талаар зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ Буряад оронаймнай ажалшад бүхы хүсөөрөө оролдохо байһаниинь дамжаггүй. Арад зондо мёд ехээр үгэхэ гэһэн уряа доро энэ табан жэлдэ республикын бүхы зүгышэдэй ажаллаха байһаниинь лабтай.

Б. ДОРЖИЕВ,
зүгы үсхэбэрилгын республиканска конторын директор.

«ЗНАНИЕ» БҮЛГЭМЭЙ ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

«Знание» бүлгэмэй Буряадай правлениин 5-дахи пленум Улаан-Үдэдэ боложо үнгэрбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, «Үзэл сурталай, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадань һайжаруулха тухай» тогтоолые бэелүүлхэ талаар «Знание» бүлгэмэй Прибайкальска ба Улаан-Үдын Октябрьска районуудай эмхинүүдэй ажал тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. «Знание» бүлгэмэй Прибайкальска болон Октябрьска районуудай правлениин түрүүлэгшэнэр Ф. С. Дмитриев, Б-М. Б. Богданов гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

«Знание» бүлгэмэй правлениинүүдэй дэргэдэхи научно-методическа совсдүүдэй ажал хүдэлмэри мүн лэ пленум дээрэ зүбшэгдөө. «Знание» бүлгэмэй Железнодорожно районно эмхиин правлениин түрүүлэгшэ Д. Г. Ширабон, КПСС-эй мүн СССР-эй түүхын асуудалнуудаар научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ М. Н. Халбаев, лектор Ч. Б. Базаржапов, научно-техническэ эрдэм мэдэсэ олоной дунда дэлгэрүүлхэ научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ А. А. Холодкова, физкультура болон спортын асуудалаар научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ А. С. Зангеев, «Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын Советскэ районой эмхиин правлениин харюусалгата секретарь Н. Е. Второва, хүдөө ажахын эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэ научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Ленец, литература болон искусствын асуудалаар научно-методическа соведэй түрүүлэгшэ, профессор А. А. Белоусов, «Знание» бүлгэмэй Буряадай эмхиин правлениин түрүүлэгшэ Д. Ш. Фролов гэгшэд пленумэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, үгэ хэлээ.

«Знание» бүлгэмэй хүтэлбэрилхы органуудай түлөөлгын болзорой дүүрэхэ болоһонтой дашарамдуулан, эхин эмхинүүдтэ тоосоото суглаануудые, районно конференцинүүдые үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри пленум дээрэ абтаа.

«Знание» бүлгэмэй республиканска эмхиин эрхим лекторнүүдтэ Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

И. ЗЕЛИКОВ.

ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЭБДИ

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые манай ажахын хүдэлмэрилэгшэд хани халуунаар угтан абаа. Эдэ гүн гүнзэгы удха шанартай үгэнүүдтэй хүн бүхэн танилсажа, урма сэдьхэлээ баясаба. Мүн СССР-эй Верховно Соведэй, арбадахи зарлалай зургаадахи сессиин материалнууд бидэниие мүн лэ ехэ амжалтануудта зоригжуулна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ совхознай ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлажа байнхай. Тодорхойлон хэлэбэл, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха гурбан кварталайнгаа түсэб нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлээ һэмди. Эндэһээ жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ шадахабди. Түсэбэй дүүргэлтэдэ ажахымнай түрүүшүүл өөһэдынгөө хубитые нилээд оруулаа. Тэдэнэй дунда тугалнуудые эхэдэнь хүхүүлдэг гүүртэнүүдые даагшад Л. Б. Дылыков, Н. Ч. Дамбиева, Е. Ц. Шагдурова, Ц. А. Бадмаева гэгшэд ехэл һайнаар хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр булта даа байгша ондо тугалнуудые абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

Залуу малай гүүртэнүүдэй мал адуулагшад Н. С. Самбуев, Б. Л. Гомбоева, Б. Э. Бальжанов, Ш. Ч. Шойдоров болон бусад ажалдаа нилээд ехэ амжалтануудые туйлажа байна. Тэдэнэр совхозоороо зуун гүүн бүриһөө 87 унага абаад түлжүүлнэ. Совхозой рабочкомой гэшүүн, дүршэлтэй адуушан Б. Р. Гончиковой хүтэлбэрилдэг бригада 183 гүүнһөө 165 унага абаад, бүрин бүтэн томо болгожо байнхай. Нигэжэ зуун гүүн бүридэ 95 унага абаһан болоно.

Баруун-Хабарзаанай һүһаалиин фермын комсомол-залуушуулай коллектив энэ жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлнэ. Тус коллектив һү үйлэдбэрилхэ арбан нэгэн һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ һэн. Һаалишад Р. Д. Ринчинова, Л. Д. Будаева, Н. З. Гомбоева болон бусад ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлана.

Мүн ажахымнай жолоошод болон механизаторнууд И. Д. Будаев, В. Д. Жалсараев, Н. Л. Гонгоров, Ф. Н. Жамбалов, Н. Ш. Гундуев гэгшэд өөһэдынгөө даабари ба социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Мүнөө үедэ совхозой дирекци, партком, рабочком малай үбэлжэлгэдэ онсо анхарал хандуулна. Энэ харюусалгатай хаһын ехэ хүндэ хүшэр байхань бултанда мэдээжэ. Юундэб гэхэдэ, ниитын мал тэжээлээр дутамаг хангагданхай. Гэбэшье иимэ байдалда ажахымнай малшад болон мэргэжэлтэд энэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, үбэлэй шалгалтые амжалтатайгаар бариха гэжэ эрид шууд шиидэнхэй.

Манай ажахын малшад болон зооветмэргэжэлтэд республика дотороо гаргаһан Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай үүсхэлые халуунаар дэмжээд, малай үбэлжэлгын үедэ тодорхой социалис уялгануудые баталан абаа һэн. Нигэжэ манай совхозой малшад бии байһан арга боломжонуудаа, нөөсэеэ гүйсэд хэрэглэжэ, энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ, ниитын малай үбэлжэлгые ёһотой хэмжээндэ үнгэргэхэ бэзэ гэжэ батаар найданабди.

Б. ГОМЖАПОВ,
Захааминай районой Далахайн совхозой ахамад зоотехник.

ШЭНЭ ГУРИМААР

Ажалай Улаан Тугай орденто коммунист Е. Г. Викулин Клюевскэ леспромхоздо томодхогдомол комплексно бригадые хүтэлбэрилдэг юм. Ефим Григорьевич болон тэрэнэй нүхэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ жэгдэ һайнаар хүдэлжэ байнхай. Байгша оной арбан нэгэн һара соо тэдэнэр 19,5 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаритай һэн. Ой тайгада эртүүр саһан орожо, модошодой ажалда нилээд һаад хээ. Мүн модо бэлэдхэдэг талмайнуудшье тулюур, ехэнхинь набшаһата модод. Гэбэшье Е. Г. Викулинай бригадынхид түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, 19,8 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ.

Энэ бригадада мүнөө бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Һаяхан тэдэнэр Итанцын леспромхоздо ошожо, бригадна подрядаар хүдэлхэ дүршэлтэйнь танилсаа һэн. Ажалай эмхидхэлгын энэ шэнэ гуримда гүйсэд шэлжэн орохо доо тус бригадын үшөөшье ехэ амжалта туйладаг болохонь дамжаггүй.

С. БОГУСЛАВСКИЙ.

А. Г. Сенокосов (зураг дээрэ) бага наһанһаа түрэл нютагтаа хүдэлжэ, ажалайнгаа намтарые эхилээ һэн. Дүшэ гаран жэлэй туршада токарёор хүдэлжэ, мүнөө тэрэ табадахи разрядтай болонхой. Александр Григорьевич үдэр бүрнингөө даабаринуудые үлүүлэн дүүргэдэг [illegible]жэ Сэлэнгынгээ районой С[illegible]лэнгын совхоздо суурхадаг.

Н. ЦРИГЕНОВЭЙ фото.

Совет орон дотор

ГЕРОЙН НЭРЭМЖЭТЭ ВЫМПЕЛ

КРИВОЙ РОГ. (Днепропетровско область). Ороной түмэрэй рудагай уурхайнуудта «миллионернүүдэй» хүдэлөөнэй үүсхэл гаргаһан Социалис Ажалай Герой В. Мироненкын нэрэмжэтэ ажалай алдар солын вымпелдэ урдань тэрэнэй хүтэлбэрилдэг байһан бригада эгээл түрүүлэн хүртэбэ. Мүнөө тэрэниие А. Жуков хүтэлбэрилдэг юм. Жэлэй эхинһээ хойшо экскаваторай энэ экипаж 2 миллион кубометр руда малтаа. Тэрэнэй дурбэдэхи кубометр бүхэниинь түсэбһөө гадуур малтагдаа. Кривбассай нэгэшье коллектив иимэ үндэр дүнгүүдые үшөө туйлаагүй.

Хүдэлмэреэ гуримтай һайнаар эмхидхэхын тула дүтэрхы мэргэжэлтэдтэй — транспортын хүдэлмэрилэгшэдтэй, тэһэлэгшэдтэй, технологуудтай горнягууд социалис мүрысөөн тухай хэлсээ баталанхай. Бүхы машинистнүүд болон тэдэнэй туһалагшад хүдэлмэриин түрүү арга шудалаа, нэгэ нэгэеэ һэлгэдэг болоо. Жэлэй дүүрэтэр түрүү экипаж үшөө 100 мянган кубометр руда малтаха уялга абанхай.

ГЭЭГДЭНГИ ФЕРМЭ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ТООДО

ОРЕЛ. Социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Тельченский» совхозой һаалишан, коммунист Татьяна Юровае партийна комитет амаршалба. Тэрэ жэлэйнгээ түсэб дүүргээ юм.

Эндэ нэгэ иимэ ушар байдал тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэлэй саада тээ ажахын парткомой гуйлтаар Татьяна Павловна Дежкинскэ фермэдэ хүдэлхэеэ ерээ һэн. Тиихэдэ эндэхи малшадай коллектив ажахыдаа гээгдэжэ ябаа. Тиин жэл үнгэрхэдэ, эндэхи һаалишад түрүүшүүлэй зэргэдэ орожо эхилбэ. Фермэ ганса совхоздоо бэшэ, мүн бүхы Мценскэ район дотороо түрүү фермэнүүдэй нэгэн болоо.

Энэ амжалтань партгрупорг Т. Юровагай нэрэтэй холбоотой юм. Иимэ эрхэ байдалда үндэр үрэ, дүнгүүдые туйлажа болохо гэжэ һаалишан өөрынгөө шадабаряар, ажалаар харуулаа. Тэрэнэй үүсхэлээр фермын бүхы малшад жэлэй ба бүхы табан жэлэй хубиин комплексно түсэбүүдые табинхай.

ЛЕНИНГРАД. «Петродворцовый часовой завод» нэгэдэлэй «Хронотрон» гэжэ туршалгын заводто сагые тон зүбөөр харуулдаг приборнууд бүтээн гаргагдана. Хронографууд, программна реленүүд, электромеханическа часууд, секундомер-таймернууд олондо һайшаагдана. Энэ жэлдэ «Ракета-кварц» гэжэ гарай часууд олоор үйлэдбэрилэн гаргагдахань. Заводой гурбадахи зүйл бүхэн Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электронно-механическа часуудай участогай туршалгын стендэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АЛМАЛТА АРЬБАЛАЛТЫН ЭРХЭ НҮХЭСЭЛ

МИНСК. Эндэхи автомобиль заһабарилгын заводто тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгэ заводой хүдэлмэришэд болон хангагшадай хоорондохи харилсаа холбоое һайжаруулгада туһална. Эрхилэлгын автомат түхеэрэлгые нэбтэрүүлһэнэй һүүлээр цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд складуудта бии байһан детальнууд болон материалнууд тухай мэдэдэг болонхой.

Тиигэжэ хүдэлмэришэд хангагшадай ажалые сэгнэхэ аргатай болоо. — Манай хүдэлмэридэ хэдэн арбаад мянган янзын деталь хэрэглэгдэдэг байна, — гэжэ предприятиин директор И. Сковородин хэлээ. Тиин оньһон мэргэн түхеэрэлгэ эды олон запас частьнуудые гуримтай болгобо. Гэбэшье тэрэнэй мэдээнүүдэй үндэһөөр хангалгын албанай хүдэлмэриие шэнээр эмхидхэхэ аргатай болообди. Гол хангагшадтай удаан болзорой холбоон тогтоогдонхой. Эдэ хэлсээнүүд хэр дүүргэгдэнэб гэжэ электронико шалгажа байха юм.

Предприятиин цехүүдтэ детальнуудые хэрэглэлгые тоо бүридхэлдэ абаһанай ашаар алмалта арьбалалтын түлөө тэмсэл шангадхаха арга бии болоо. Ямар детальнууд хэрэглэгдэнгүй удаан хэбтэнэб, үшөө удаан саг соо хэрэглэгдэхэгүйб гэжэ оньһон түхеэрэлгэ һара бүри мэдээсэдэг байна. Иимэ зүйлнүүд бусад предприятинуудта, колхоз, совхозуудта дары түргөөр худалдагдадаг. Тоо бүридхэлгые һайнаар эмхидхэлгэ, хангалгын албанай хүдэлмэриие түсэблэлгэ предприятиин үйлэдбэриингөө программые амжалтатайгаар дүүргэхэдэнь туһална. Жэлэй эхинһээ хойшо коллектив түсэбһөө гадуур 100 мянган түхэригэй продукци худалдаа.

СЭРЭГШЭ, КОММУНИСТ ТУХАЙ

ЛЬВОВ. Леонид Ильич Брежневэй түрэһөөр 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэдэ тэрэнэй ажабайдал ба ажал ябуулга харуулагдана. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй музейн Львовтохи филиалда иимэ выставкэ нээгдэбэ.

1944 ондо 18-дахи арми Карпадай ажалшадые сүлөөлөө һэн. Тиихэдэ Л. И. Брежнев тус армиин политотделэй начальник байгаа. Карпат шадархи нютагуудай үнинэй ажаһуугшад тэрэ үеые һайн һанадаг. Сэрэгшэд дайсадтай шангаар тулалдахынгаа хажуугаар нютагай хүн зондо арга шадалаараа туһалдаг һэн. Фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэһэн Верховинын хотонуудта, тосхонуудта Совет засаг тогтоогдодог һэн. Тиин генерал-майор, коммунист Л. И. Брежнев митингнүүд дээрэ үгэ хэлэдэг һэн.

Дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлдэ тэрэ Львов ерэжэ, Прикарпатска сэрэгэй округэй политуправлениие толгойлоо. Тэрэ саг выставкын материалнууд болон документнүүдтэ тодоор харуулагдана.

Нүхэр Л. И. Брежневэй зохёолнууд. Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшын эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ оруулдаг хубита тухай харуулһан материалнууд выставкэдэ табигданхай.

ҺААЛИШАН ХАЙРУТДИНОВА ШАЛГАРБА

Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой һаалишад партиин ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа, саашадаа жэлэй эсэс хүрэтэр улам эршэмтэйгээр ажаллаха, һү һаамаа дээшэлүүлхын түлөө эрид тэмсэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Һү һаалгаар үнгэрһэн 11 һарын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахала, зарим түрүү һаалишад ажалдаа нилээд ехэ амжалтануудые туйлаба. Жэшээлхэдэ, һаалишан Мария Хайрутдинова үнеэн бүриһөө 1801 килограмм һү һаажа, һаалишадай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараба. Нүхэр Хайрутдинова түрэл совхоздоо үни удаанай һаалишанаар ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ коммунис ажалай ударник. Түрүү һаалишан харууһалжа байһан үнеэдээ хаһа саг соонь ороондо оруулдаг, эдеэлүүлдэг, уһалдаг заншалтай юм. Мария Хайрутдинова өөрынгөө баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын түлөө саг үргэлжэ оролдодог, залуу һаалишадые һурган хүмүүжүүлдэг юм.

Һаалишад Ф. Р. Оцимик, В. И. Яковлева, Р. Д. Ибатулина, Х. Д. Дампилова, М. И. Гарист, Г. Н. Норбоева болон бусад һү һаалгаараа мүн лэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаад, совхоз соогоо суурхажа байнхай.

Д. ДОРЖИЕВ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ — ШАНГА ШАЛГАЛТА

УРДЫНХЯАРАА ХАНДАЖА БОЛОХОГҮЙ

Хонин ажалаа Зэдын районой ажахынууд гол һалбари гэжэ тоолодог хадаа, тэрэнэйнгээ хүгжэлтэдэ анхарал яһала хандуулдаг гэээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ «60 лет Октября» колхозой хонишод яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Байгша ондо хурьгад муу бэшээр түлжүүлэгдэжэ, ажахын хонидой тоо толгойнь урда жэлэйхидэ орходоо нилээд олошороо. Тэдэнэр 100 хонин бүриһөө дунда зэргээр 90,2 хурьга түлжүүлжэ шадаһан байна. Тиихэдэнь колхозой түрүү хонишон Ж. Г. Ишеев зуун хонин бүриһөө 110 хурьга томо болгожо шадаа. Хонишод Б. Д. Дашиев, Д. Р. Цыбиков, Д. Э. Гомбоев, Ц. Т. Мункуев гэгшэд зуутанай зэргэдэ гаража, бэшэ нүхэдтөө жэшээ харуулһан байна.

Ганса түл абалгаараа бэшэ, мүн нооһо хайшалалгаараа эдэ түрүүшүүл урилдаа. Тэдэнэр хонидоо һайнаар бэлшээжэ шададаг, һүрэгүүдээ һайн шанартай тэжээлээр хангахые оролдодог зон юм. Тиигэжэ хонидоо зүбөөр харууһанай ашаар энэ ажахы нооһо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ бшуу. Тус колхозой эрхим хонишон Б. Д. Дашиев хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,7 килограмм һайн шанартай нооһо хайшалжа тушаагаа. Тиихэлэ зуутан-хонишон Д. Э. Гомбоев энэ жэл 3,5 килограмм нооһо хонин бүриһөө абахаһаа гадна, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 25 килограммда хүргэһэн байна.

Иигэжэ сагай ямаршье эрхэ байдалда хонин ажалые зүбөөр эрхилжэ шадаа һаа, хонинной мяха, «сагаан алтаяа» ехээр, гаргаша багатайгаар хуряажа шадаха,—эндэһээ ажахы хэды ехэ ашаг олзо оруулха гэээшэб?

Һаяхан энэ ажахын хонишодой отаранууд дээгүүр ябажа, эндэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажал хэрэгээрнь һонирхобобди. Тус колхозой олонхи хонидой отаранууд асфальтаар хушагдаһан харгын хойто талаарнь байрланхай. Ажахынгаа гол баялиг болохо хонин һүрэг үсхэбэрилжэ, тоо толгойень олошоруулхын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг байһаниинь һайшаамаар байгаа һэн. Мүнөө үбэлжэлгын харюусалгатай хаһын түлэг дундаа ябажа байхада, ниитын малай үбэлжэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэһыень лурдамаар ха. Үшөө эртүүр, нооһо хайшалалгын һүүлээр бүхы хонидоо класс классаарнь һаарнь, үүлтэрээрнь илгажа бүридхэһэн байна. Тиигээд намарай сагта хонидоо һайн бэлшээридэ адуулжа, хүшэ тамирыень нилээд нэмээжэ шадаа. Эхэ хонидоо үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэһэн байна. Эндэ һайн талыень хэлэхэ болоо һаа, эхэ хонидой бүхы отаранууд дээгүүр хонидоо үрэжүүлхэ дулаан пунктнуудые баринхай. Иимэ зоотехническэ [illegible] харюусама байрада [illegible] малаа отондо оруулхала [illegible]шанарыншье дээшэлдэг ха юм.

Хонишодой бригадануудаар ябажа харахада, харюусалгатай хаһаяа яһала эмхитэйгээр эхилээ гэжэ тэмдэглэмээр. Иван Жапович Раднажаповай даадаг отарада 600 гаран эхэ хонин үбэлжэнэ.

—Би түрүүшынгээ жэл хонишоноор хүдэлнэб. Энээнэй урда тээ колхозойнгоо автомашинын гаражые даагшаар ажаллаа һэм. Тиигээд хонишодой дуталдахада, хонин ажалда һайн дураараа гэр бүлөөрөө ерээбди. Түрүүшын үедэ хүндэ хүшэр ушарнууд тохёолдоно. Теэд хэды иимэ бэрхэшээлэй байбашье һаань, коммунист хүн хадаа тэрэнээ дабан гаталжа, ажахынгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ ябахые оролдохоб. Хойто жэл хонидни дүрбэдэхеэ хурьгалха юм. Хонидоймнай байра, өөһэдымнай байха гэр шэнэнүүд, энэ жэл баригдаа. Теэд эндэмнай дутуу дунданууд олон дайралдана. Захаһаань абахада, сонхын шэлшье, гэрээ сагаадаха извёосхошье байхагүй, хонидой байрынь досоохи агаарыень сэбэрлэхэ тусхай хоолойшье хэгдээгүй. Зайн галшье мүнөө болотор оруулагдаагүй. Намарһаа хойшо хэхэбди гээд лэ районой электросетиин хүтэлбэрилэгшэд найдуулагша. Теэд мүнөө болотор үгыл даа,—гэжэ ахалагша хонишон һанаагаа зобонгёор мэдүүлбэ.

Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр 500 центнер зелёнко, 50 центнер һолоомо бэлэдхэжэ нөөсэлөө. Эхэ хонидой тамирынь һайн. Үрэмдэмэл худагтайбди.

Эндэһээ урагшаа холо бэшэхэнэ байдаг Жамбал Юндунович Ешеевэй даадаг бригадада ошобобди. Тэдэнэр малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар эхилэнхэй. Тиигэншьегүй яахаб даа. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр ажахынгаа чемпион болоһон, эгээл дүршэлтэй хонишоной нэгэн энэ харюусалгатай кампанидаа эртүүр бэлдээ бшуу. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлээ, хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалаа. Туйлаһан амжалтаяа ерэхэ жэлдэ бүри батадхахын түлөө түрүү хонишон бүхы хүсэеэ эршэдхэн ажаллана.

Тэрэ байгша ондо гэр бүлөөрөө 180 центнер үбһэ, 500 центнер зелёнко, 300 центнер һолоомо бэлэдхээ. Иигэжэ энэ жэлэй үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ дүүрэн арга боломжонууд бии.

Гагма Дашинимаевна Цыреновагай отарада 810 эмэ түлгэ тоологдоно. Дүршэлтэй хонишоной даадаг бригадынхид энэ харюусалгатай хаһадаа шадал соогоо бэлдээ. Харин хонинойнь байрын сонхо шэллэгдээгүй байһаар. Эндэ малай эдихэ дабһан асарагдаагүй. Мүнөө үлбэр түлгэнүүдээ илгаад, эдеэлүүлжэ эхилэнхэй. Тэрэнэй хонидыень харахада, хүшэ тамираараа бараг байгаа һэн.

Эмшэлгэ-тэбэээрэлгын пунктда Рим Камалов гэр бүлөөрөө хүдэлнэ. Тэдэнэй даадаг пунктда дүрбэн зуу гаран үбшэн түлгэ бии. Эдээндэ тусхай рационой ёһоор үбһэ, холимог тэжээл үгэжэ, торгижо эхилэнхэй.

Бүхыдэнь абаад харахада, байгша ондо колхозой хонидой хүшэ тамирынь һайн гэжэ хэлэхээр. Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ тэдэнэйнгээ тамирыень муудхуулхагүйн түлөө нөөсэлөө болоһон тэжээлээ зүб мүрөөр хубаарилжа, гамтайгаар эдюулхэ байгаа гэжэ һанамаар. Илангаяа залуу малаа һайнаар харууһалха хэмжээ ябуулха ёһотой.

Энэ жэлэй үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө совхозой правлени, партийна организаци, сельскэ Совет малшадаа үдэр бүхэндэ хинан шалгажа, дайралдаһан дутагдалнуудаа саг дары усадхаха, ажахын мэргэжэлтэд малшадтаа хамһалсаха, туһатай зүбшэл заабари үгэхэ гэээшэ эдэнэй мүнөөдэрэй гол зорилго болоно бшуу.

Үбэлжэлгын үедэ малшадые ажаһуудалай, медицинын, соёлой талаар хангаха хүдэлмэри саг соогоо ябуулагдана. Ябаһан газартамнай тэжээлэй рацион, үбэлжэлгын үедэ сахиха үдэрэй гурим малшадта үшөө тараагдаагүй байба.

Иигэжэ тус колхозой хонишод һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 он) Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй арбадахи зарлалай 6-дахи сессиин материалнуудтай танилсаад, энэ жэлэй үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, түсэбтэ даабаринуудаа, социалис уялгануудаа дүүргэхын хойноһоо үсэд шангаар хүдэлжэ байна.

Д. ДОНДОКОВ.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1981 ОНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА БОЛОН СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ЯБАСА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

1. Буряадай АССР-эй 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй элидхэлые хараадаа абаха.

2. Буряадай АССР-эй 1981 оной экономическа болон социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет абажа байна гэжэ тэмдэглэхэ.

3. Буряадай АССР-эй 1981 оной экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын ябаса тухай асуудалаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ болон саг үргэлжын бусадшье комиссинуудай, мүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй заседанинууд дээрэ депутадуудай оруулhан дурадхалнууд болон ажаглалтануудые хаража үзэхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхаад, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1981 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүтэлөэри болгон, байгша оной, тэрэшэлэн 1982 оной түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхээр шэглүүлэгдэhэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН ОРЛОГШООР НҮХЭР Д-Н. Т. РАДНАЕВЫЕ ТОМИЛХО ТУХАЙ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор нүхэр Даши-Нима Тыжебрович **Раднаевые** томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной июлиин 3-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1980 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭЙ ГҮЙСЭДХЭЛ ТУХАЙ ТООСООЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

Олзо оршын талаар 225.956 мянган түхэриг, гаршын талаар 216.213 мянган түхэриг, олзо оршонь гаршаhаа 9743 мянган түхэриг дээгүүр байхаар Буряадай АССР-эй 1980 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай тоосоое баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ХЭРЭГҮҮДЫЕ ЭРХИЛЭГШЫЕ АЖАЛҺААНЬ СҮЛӨӨЛХЭ БА ТОМИЛХО ТУХАЙ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗУУДЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хэрэгүүдые эрхилэгшын уялгаhаа пенсидэ гараха болоhонтойнь дашарамдуулан, нүхэр Иван Петрович **Суетинине** сүлөөлхэ тухай 1981 оной августын 17-ной Указые;

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хэрэгүүдые эрхилэгшээр нүхэр Георгий Михайлович **Клочихинине** томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной августын 17-ной Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ МАНДАТНА КОМИССИИН ЭЛИДХЭЛ ТУХАЙ

Мандатна комиссиин элидхэлые шагнаад, Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

Улаан-Үдын hунгуулиин Чайковско 18-дахи округhоо, Кабанскын районой hунгуулиин Тресковско 100-дахи округhоо, hунгуулиин Посольско 150-дахи округhоо 1981 оной ноябриин 22-то hунгагдаhан Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд

Геннадий Доржиевич **Басаевай,**
Слава Михайлович **Антоновой,**
Алексей Иванович **Хмелевой** эрхэ түлөөлэлгые мэдэрхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДАЙ БҮРИДХЭЛДЭ ЗАРИМ ТЭДЫГЭЭР ХУБИЛАЛТА ОРУУЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

1. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин-техническэ хангалгын талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр депутат Василий Михайлович **Пуховскойн** томилогдоhонтойнь дашарамдуулан, тэрэниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин гэшүүнэй уялгаhаа сүлөөлхэ.

2. Депутат Слава Михайлович **Антоновые** Буряадай АССР-эй барилгын ба барилгын материалнуудай промышленностиин талаар комиссиин гэшүүнээр;

депутат Геннадий Доржиевич **Басаевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй залуушуулай хэрэгүүдэй талаар комиссиин гэшүүнээр;

депутат Арсентий Мендыкович **Басановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй байгаали хамгаалха ба байгаалиин баялигуудые гүйсэдөөр хэрэглэхэ талаар комиссиин гэшүүнээр;

депутат Алексей Иванович **Хмелевые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин гэшүүнээр hунгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ МИНИСТРЫЕ ТОМИЛХО ТУХАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министрээр нүхэр Юрий Миронович **Битаевые** томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной октябриин 20-ной Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН

ХУУЛИ

«БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ АССР-эй ХУУЛИИН 24-дэхи, 25-дахи СТАТЬЯНУУДТА НЭМЭЛТЭ, ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ **тогтооно:**

«Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тухай» Буряадай АССР-эй Хуулиин 24-дэхи, 25-дахи статьянуудта нэмэлтэ болон хубилалтануудые оруулха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной декабриин 15-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН

ХУУЛИ

«БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ГҮРЭНЭЙ ГЕРБ ТУХАЙ ДҮРИМЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ тогтооно:

«Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Гүрэнэй герб тухай дүримые баталха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной сентябриин 25-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН

ХУУЛИ

«БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ ТУГ ТУХАЙ ДҮРИМДЭ НЭМЭЛТЭ БОЛОН ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет ингэжэ тогтооно:

«Буряадай АССР-эй гүрэнэй туг тухай дүримдэ нэмэлтэ болон хубилалтануудые оруулха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной сентябриин 25-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной декабриин 17.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

ШҮЛЭГ, ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

Үбэлжэлгын үедэ малшадые, haалишадые, хонишодые соёлой талаар хангаха тухай КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор, композитор Анатолий Андреев, дуушан Клим Миткинов, хүгжэмшэн Геннадий Курбатский бидэ дүрбэн Хяагтын районой ажахынуудаар ябажа, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа ерээбди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ районой ажалшад хүдэлмэридөө ехэхэн амжалта түйлажа, урма зориг бадаруулангы байба. Энэ жэлдэ эндэхи тарялашад hайн ургаса ургуулжа шадаhан, олониитынгоо малда үбэлэй сагта хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлдэhэн байна. Ажахынуудай адууhа мал hайнаар үбэлжэжэ эхилэнхэй. Ажалаа урагшатайгаар ябуулжа байhан хүн зон хүгжэм, дуунуудые, шүлэг, баснинуудые хүндэтэйгөөр хүлеэн угтаба.

Алтайн совхозой соёлой үндэр сагаан шэнэ ордон зайн галаар яларна. Соёлой байшангай директор Владимир Аранжуров уран зохёолой-хүгжэмтэ үдэшэ болохо гэhэн соносхолоо бүри үглөөгүүр үлгэhэн, hү haалиин фермэдэ ошожо дуулгаhан, дүтын отаринуудай хонишодто хонходоhон байха юм. Үдэшын 8 сагта совхозой малшад, механизаторнууд, hургуулиин hурагшад соёлой ордоноор дүүрэн суглараба.

Совхозой парткомой секретарь Радна Доржиевич Гонсорунов уран зохёолой-хүгжэмтэ үдэшые нээжэ, ажахы тухайгаа хуряангыгаар хөөрэжэ үгөө.

— Энэ жэлдэ совхозоймнай механизаторнууд болон малшад hайнаар ажаллажа, гүрэндэ таряа, мяха, hү, нooho худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ шадаа, — гэжэ Радна Доржиевич хөөрэбэ. — Малдаа үбэлэй үедэ хүрэхэ тэжээл совхозойнгоо газар дээрэhээ абаабди. Тэжээлэй бата бэхи үндэhэ байгуулhанай ашаар мал ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилхэ аргатай болоhон байнабди. Илангаяа нүхэр Рампиловай даадаг Алтайн hү haалиин фермэ ехэ амжалтатай. Байгша оной үнгэрhэн үедэ совхозоймнай haалишад haамхай үнеэн бүхэнhөө 1748 килограмм hү haahан байна. Зарим түрүү haалишад үнеэн бүриhөө 2500 гаран килограмм hү haажа шадаа. Малшаднай үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдээд, урда мэтэ урагшатайгаар ажаллажа байнхай.

Саашань парткомой секретарь сугларгашадтаяа манине танилсуулаад, ингэжэ хэлэбэ:

— Манай нютагта дуу бэшэдэг поэт композитор хоёр суг хамта нэгэтэшье ерэжэ үзөөгүй юм. Харин мүнөө эдэ нүхэдэйнгөө манда ерээ хадань, Алтай нютаг тухай hайхан дуу бэшыт даа гэжэ совхозойнгоо гэшүүдэй зүгhөө гүйха, уряалха байна.

Энэ уряалыень бидэ хүлеэн абажа. «Алтай-Дунгы» гэжэ дуу бэшэхээр найдуулбабди.

Үдэшэмнай яhала зохидоор үнгэрөө гэхэдэ болохо. Буряадай АССР-эй габьяата артист Клим Миткинов А. Андреев бидэ хоёрой дуунуудые дуулаа, Хяагтын хүгжэмэй училищиин багша Геннадий Курбатский баян дээрэ наадаа, би шүлэгөө, баснинуудаа уншааб.

Алтай нютагнай соёлоо ехээр хүгжөөhэн байха юм. Уран hайханайнь бүлгэм район соогоо ходо түрүү hүүри эзэлдэг. Хүн зониинь ехэ дууша, соёлшо гэжэ үнинэй суурханхай. Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиие дүүргэhэн нютагай басаган Августина Гендуновагай эдэбхеэр тэндэ дуу, хатарай арадай ансамбль байгуулагдаhаар жэлhээ үлүүтэй болоожо байна. Ансамбльдань жара гаран хүн хабаадана. Ансамбль гансахан өөрынгөө нютагта бэшэ, харин район соогуураа ябажа, уран бэлигээ харуулдаг юм. Энэ жэлдэ совхоздо хүүгэдэй хүгжэмэй hургуули нээгдээ. Соёл-гэгээрэлые хүгжөөхэ талаар совхозой хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитет ехэхэн анхарал оролдолго гаргадаг байна.

Үглөөдэрынь Алтайн совхозой ахалагша хонишон Гомбо Цыренжаповайда бидэ ошожо, Үбэр-Дунгын хонишодтой уулзалга болоо hэн.

— Тосхонhоо холо байдаг манда концерт харуулхаа ерэhэн ямар hайн нүхэд гээшэбта! — гэжэ ахалагша хонишон манда ехэ баяр хүргөө бэлэй.

Худэриин совхозой Баян-Булагай фермэ дээрэхи уулзалга хани ёhоной хөөрэлдөөнэй оршон байдалда үнгэрөө. Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной ажал хэрэгүүд тухай, өөрынгөө зохёохы ажал тухай композитор Анатолий Андреев дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Клим Миткинов А. Андреевэй бэшэhэн арбаад дуу дуулаhан байна. Өөрынгөө зэлжээндэ фермые даагша Р. О. Чагдуров ажал хэрэг тухайгаа манда хөөрөө бэлэй. Фермын haалишад hү haаха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые бүри сентябрь hарада, харин совхоз октябриин 10-да дүүргэhэн юм. Имэ ехэ амжалта яагаад түйлагдааб гэхэдэ, энэ жэлдэ сабшалан, бэлшээри ехэ hайн байгаа. 1981 ондо совхоз 20 мянган тонно үбhэ хуряагаа, 4 мянган тонно силос, 1400 тонно сенаж дараа. Энэ хэрэгтэ сабшаланшадай габьяа айхабтар ехэ. Жэшээлхэдэ, эрхим луговод, коммунист Доржо Намсараевич Дугаров 90 га сабшалан дээрэ гектар бүриин 46,5 центнер үбhэ ногоо ургуулhан байна. Сабшалангаа уhалhанай, үтэгжүүлhэнэй ашаар имэ ехэ амжалта түйлаа ха юм даа.

Түс совхозой МТМ-дэ үдын заблаарлалгын үедэ уулзалга хээбди. Манине совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ Ф. Н. Зимерев угтажа байгаа. Федор Николаевич инженер-механик мэргэжэлтэй. Олон жэлдэ энэ мастарскойдо хүдэлмэрилhэн нүхэр. Нёдондо жэлдэ совхозой хүдэлмэришэд Зимеревые профсоюзай ударидагшаар hунгаhан байна. Совхозойнгоо машина, техникые хабарай тарилгада бэлдэхэ хүдэлмэри мастерскойдо түлэг дундаа ябажа байба. Энэ жэлдэ трактор, комбайнууд урда урданайхиhаа hайнаар ашаглагдана. Тиин механизаторнууд таряа хуряалгаа богонихон болзорто дүүргэhэн, гектар бүриhөө дунда зэргээр 15 центнер шэниисэ хуряажа абаhан байха юм. Совхозой механизаторнууд уулзалгын hүүлээр композитор, поэт, дууша, хүгжэмшэдэ хандажа, манай нютагта ходол түргэ түргөөр ерэжэ байгыт гэжэ уряа.

Хяагтын, Пограничнэ, Ехэ-Нугын, Мөөрөөшын совхозуудта имэ уулзалганууд хани халуунаар угтагдан болоhон байна.

Энэ үбэл Хяагтын газар дайда саhатай байха хэбэртэй. Бухэли hүниндөө саhан бадхаад, үглөөгүүршье болибогүй. Үдэ багта «Дружба» колхоз ошоходомнай, тэнгэри сэлмэжэ, наран ялагар тологор элшэ туяагаа сасаң миhэржэ байба. ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь залуу хүбүүн Сергей Батомункуевта соёлшодые угтаха, фермэ, отаринуудта абаашаха даабари үгөөд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажал хэрэгээрээ гүйлгэлдэжэ ябашаhан байба. Сергей хүбүүн автобусдомнай hуужа:

—Энэ сагтаа хонишодто ошохобди. Үдэшын дүрбэн сагта hү haалиин фермэ дээрэ, харин найман сагта колхозой түбэй клубта болохо уулзалгаяа түсэблөөбди, —гэжэ соносхобо.

Манай жолоошон Цырен машинаяа баруулжань залаба. Үрэжэл hайта нуга сабшалангые үнгэрөөд, хадын хаягаар урагшаа шуумайлгабабди. Уданшьегүй хонидой типовой байратай, олон хашаа хорёотой, газаагаа үбhэнэй, hолоомоной hарха-барха олон сомоонуудтай отарада хүрэжэ ерэбэбди. Энэмнай — Петиин-Хунды гэжэ газар. Эндэ Гунзэл Балчинович Намтаевай, коммунист Доржо Дондупович Ямпиловай эхэ хонидой отаринууд байдаг. Комсомолоймнай секретарь автобусоороо дүтын отаринуудта гүйлгэжэ ошоод, Нарин-Хушууhаа Гуржап Бимбаевич Банзаракцаевые, Адья Харисовна Хабидулинае (түрүү энэ хонишоной дүрэ зурагай колхозой түбтэ Хүндэлэлэй самбарта үлгөөтэй байхыень хараа hэм), Сандагойн отараhаа ахалагша хонишон Пурбо Гармажапович Галсановые, Улаан Пунсукович Дамбаевые урижа асарба.

Холын хонишодто түрүүшынхиеэ ерэhэн бидэнэр концертээ дэбжэлтэтэйгээр харуулбабди. Композитор Анатолий Андреевнайшье, дуушан Клим Миткиновнайшье, хүгжэмшэн Геннадий Курбатскийшье ехэ зоригжолтой байгаа hэн. «Дружба» колхозой Буда Гармажапович Гарматаровай эрхилдэг Энхэ-Талын hү haалиин фермэдэшье, үдэшэлэн колхозой соёлой байшандашье уулзалгаяа нилээд урагшатайгаар, хүхюун солгёоноор үнгэргөө hэмди.

Хаанашье ябахадамнай, тарялашад, малшад ходо ерэжэ, имэ уулзалгануудые хэжэ байгыт гэжэ захидаг байгаа.

Районой ажахынуудаар, фермэ, отаринуудаар ябаhан тухайгаа партиин Хяагтын райкомой секретарь В. И. Тарасовта орожо, элидхэhэн байнабди.

— Мэдэнэб, ажахынуудта хонходожо, hонирходог байгааб. Ажалшаднай, малшаднай сэдьхэлээ яhала ханангы гэжэ намда дуулгадаг hэн, —гээд, Владимир Иванович район тухайдаа хуряангыгаар хөөрэжэ үгөө hэн. — Табан жэл соо удаа удаагаар нэрбэhэн ган гасуур райондомнай горитойхон түбэг татаа. Харин энэ жэлдэ яhала hайн ургаса хүряагаабди. Гектар бүхэнhөө 12,5-haa 18,5 хүрэтэр центнер гэхэ гү, али дүн хамтадаа 335 мянган центнер шэниисэ хуряажа абаhан байнабди. Гүрэндөө 85 мянган центнер таряа тушааhан, үрэhэ хааhан, малай тэжээлдэ нилээд ехэ ороohо үгэhэн, тарялашадтаа. Малшадтаа шэниисэ худалдаhан байнабди. Энэ жэлдэ ажахынууд ниитынгээ адуу малда тэжээлэй бата бэхи үндэhэ байгуулжа шадаа. Районмнай дүн хамтадаа 16.570 тонно үбhэ бэлэдхэhэн, 43.600 тонно силос, 18.000 тонно сенаж дараhан байна. Имэ ехэ тэжээлээр хангагданхай дээрэhээ районоймнай малшад үбэлжэлгээ hайнаар үнгэргэхэ, мал ажалай продукци гүрэндөө элбэг дэлбэгээр үгэхэ байха гэжэ найданабди...

Районой ажалшадай зоригжолые бага зэргэ хараhан, үзэhэн хадаа КПСС-эй райкомой секретариин хэлээшэ заатагүй хүсэлдэхэ гэжэ бидэ этигэжэ hуугаа hэмди...

Г. ЧИМИТОВ.

• ТАСС • АПН •

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ ЗАЙСУУЛХА

Америкын Эн-би-си гэдэг телекомпаниин асуудалнуудта нүхэр Л. И. Брежневэй үгэhэн харюунууд бүхы дэлхэйн хэблэлэй гол анхарал татана. Хилын саанахи олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд түс интервьюе бүхыдэнь гү, али тодорхойгоор тайлбарилан тунхаглана. Шахардуу байдалай дэбэрэлгые hуларуулха, ядерна дайнай аюулые саран' зайсуулха, буу зэбсэгүүдые хизаарлалгын ба хороолгын асуудалнуудые бүтэмжэтэйгээр шиидхэхэ, дэлхэй дээрэхи бүхы оршон байдалые заhаруулха зорилго табидаг. Советскэ Союзай эдэбхитэй эб найрамдалта гадаадын политическэ хараа бодол Л. И. Брежневэй харюунууд дотор дахинаа эли тодоор лаблагдан баталагдаба гээд тэмдэглэгдэнэ.

Адли эрхэтэй, адли аюулгүй байха гол ёhые США-гай ба Советскэ Союзай сахилга — Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй үедэ амжалта түйлаха онол арга болоно гээд совет президент мэдүүлээ гэжэ Америкын мэдээсэлэй **АП агентство** дамжуулба. Эдэ хэлсээнүүдэй ямараар дүүрэhэнhээ ядерна дайнай үүдхэгдэлгын аюул бага болохо гү, али улам hүжэрхэ байhаниинь дүлдыдаха болоно. Советскэ Союз эгээн хүсэтэй ба аюултай стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха, хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдые hэргээхээр бэлэн байна гээд Л. И. Брежнев тэмдэглээ гэжэ түс агентство мэдээсээ.

Америкын ЮПИ гэдэг нүгөөдэ агентство ингэжэ мэдээсэнэ: зүүн ба баруун тээхи оронуудай зүришэлдөөн хүдар хадууржа байhанда hанаата болодогоо Л. И. Брежнев мүн лэ элирхэйлбэ. Гэхэ зуура, агентствын hанамжын ёhoop, залан сэхэ хөөрэлдөөнүүд ядерна дайнай аюулые зайсуулгада туhалха байха.

Чехословакиин газетэнүүд «Амгалан байдал сахин хамгаалга— тон шухала хэрэг», «Советскэ Союз амгалан ёhоной харилсаа холбоо бэхижүүлхые хүсэнэ», «Бүхы дэлхэйдэ амгалан байдал хэрэгтэй» гэhэн гаршагуудтайгаар Л. И. Брежневэй харюунуудые түрүүшынгээ хуудаhануудта бүхыдэнь тунхаглаба. **Венгриин «Непсабадшаг»** газетэ дурсагдаhан харюунуудые шэнжэлхэ зуураа, ингэжэ бэшэнэ: Буу зэбсэгүүдые hохорлигоор үрилдэлдэн түхеэрхэ ябадалhаа арсахые Советскэ Союз уряална, буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудал — гүрэнүүдэй оролдолго хүсэнүүдээ гаргаха эгээн шухала асуудал болоно гээд тоолоно. Политическэ оршон байдалые заhаруулха, сэрэгэй зүришэлдөөе бага болгохо зорилготой ямаршье оронoй оролдолго хүсэлэлгэнүүдые СССР дэмжэхэ байха гэнэ.

Шахардуу байдал hуларуулгын, буу зэбсэгүүдые үрилдэн түхеэрхэ ябадал хизаарлалгын асуудалнуудаар Советскэ Союзай ба США-гай хоорондын хөөрэлдөө hэргээхэ шухала гэжэ ООН-ой генеральна секретарь байhан К. Вальдхайм тэмдэглэнэ.

Адли эрхэтэй, адли аюулгүй байлгын гол ёhонуудые сахихаар США-гай бэлэн байгаа hаань, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй амжалта түйлагдаха гээд совет президент этигэнэ гэжэ Франс-Пресс агентство дамжуулба.

Баруун Германиин **ДДП агентство** Л. И. Брежневэй харюунуудые хуряангыгаар тайлбарилха зуураа, совет президентын албанай хэрэгээр hаяхан Бонндо ерэхэ үедэнь хэлсэгдэhэн, шахардуу байдал hуларуулгада, амгалан харилсаа холбоондо туhа хүргэхэ гэhэн ФРГ-гэй политикын хараа шэглэлнүүдые Советскэ Союз hайшаана гэжэ түсхайлан тэмдэглэнэ.

Поляк арадай дотоодын хэрэг

Гадаадын хэблэлэй олохон органууд, гүрэнүүдэй ба олониитын ажал ябуулагшад Вашингтоной албан тушаалта бүлэгүүдэй үүдхэн дэбэргэдэг харата балмад, Польшодо харша, Совет орондо харша ябуулгануудые эрид шангаар шүүмжэлнэ. Польшодохи үйлэ хэрэгүүд тухай үнэн ушарые хазагайруулха, энэ оронине хашаха гэhэн Америкын захиргаанай бүхы hэдэлгэнүүд буруу хүрэхэ байха гэжэ **Вьетнамай «Нян зан»** түсхайлан тэмдэглэнэ. Польшодохи үйлэ хэрэгүүд тухай Рейганэй мэдүүлгэ энэ орон доторхи контрреволюционернүүдэй ябуулгануудайнь —империалистнуудай ба хархис этэгээдүүдэй зүгhөө дэмжэгдэдэг, өөгшөөгдэдэг hүйдхэлэй ябуулгануудайнь поляк арадай эрид шанга сохилтонуудаар угтагдаhантай дашарамдуулан, США-гай дай жүрөөдэдэг бүлэгүүдэй найдабариин буруу hүрэhые элирхэйлнэ гэжэ түс газетэ бэшэнэ.

«Солидарностиин» нэрээр халха хэжэ, оршон байдалые бүри түгшүүрилтэй болгохо, экономико задагайруулха, Польшодохи социализмые усадхаха зорилготой гүрэнэй урбалта хэхэ хараа бодол баримталдаг, Польшодохи хорото хүсэнүүдтэ Сагаан байшангай толгойлогшо найдана гэжэ **Баруун Германиин «Унзере цайт»** бэшэнэ. Америкын президент Польшодохи «профсоюзна сүлөөнүүд» тухай шашаха зуураа, өөрынгөө орон доторхи профсоюзна эдэбхитэдэй ажамидарха арга боломжыень хаhаhан, тэдэниие түрмэ хяндангуудта хааhан тухайдаа мартана гэжэ түс газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

Австриин федеральна канцлер **Б. Крайский** Польшодохи үйлэ хэрэгүүд тушаа США-гай засаг баригшадай баримталдаг хараа бодол тухай хэлэхэ зуураа, ингэжэ тэмдэглэнэ: хүнэй эрхэнүүд тухай хэлэдэг хүн ганса нюдөөрөө харадаг байха ёhогүй. Нэгэ орон дотор хэгдэhэн ябуулгануудые буруушаадаг аад, ондоо орон дотор —США-да дүтэхэн байдаг Латиин Америкэдэ болоожо байhан ушаралнуудые обёоронгүй үнгэрхэ ёhогүй. Жэшээлхэдэ, мүнөө Сальвадорто болоожо байhан үйлэ хэрэгүүдые үүдхэн дэбэргэжэ, дэмжэжэ байhанаа далдалха ёhогүй гэжэ канцлер тэмдэглэбэ.

Индиин премьер-министр Индира Ганди Польшодохи үйлэ хэрэгүүдтэ гадаадаhаа хамааралгүе буруушаагаад, поляк арад оролдолго хүсэнүүдээ нэгэдхэбэл, өөрынгөө түбэгтэй асуудалнуудые өөhэдөө шиидхэжэ шадаха байhандань найдадагаа элирхэйлбэ.

Польшодохи байдалые дары заhаруулхын тула, юу хэхэ шухала байнаб гэхэдэ, «Польшые харата балмад ябуулга, граждан дайн худар түлхижэ байhан бүхы хүнүүдые, Польшодохи зүришэлдөөн хёмороос бүхы дэлхэйн бэшэл haa, Европын шэнжэтэй хэрэг болгохо гэжэ hэдэдэг хүнүүдые эрид буруушааха шухала» гэжэ Парижай **«Юманите»** бэшэнэ.

(ТАСС).

ШЭНЭ ЗАВОДОЙ ПРОДУКЦИ

НРБ. Пловдивта шэнээр баригдаhан завод болгар электроникын тон томо предприятинуудай нэгэн болоно. Тэрэнэй гаргаhан продукци Советскэ Союз болон социалис хани барисаанай бусад оронуудта эльгээгдэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пловдивой заводhоо СССР эльгээгдэхээ байhан техникэ.

БТА—ТАСС-ай фото.

САХА ОРОНОЙ АЙЛШАД

Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной үүсхэлээр Яхадай АССР-эй хүгжэмэй үдэрнүүд манай республикада декабриин 22-ой үдэр эхилһэн байна. Яхадай мэргэжэлтэ хүгжэмэй үндэһэ һуури табиһан композитор Н. Берестов, бүхы наһаяа Яхадта үнгэргэһэн, мүн яхад хүгжэмэй хүгжэн һалбарха хэрэгтэ угаа ехэ габьяатай Г. Григорян, композиторнууд В. Кац, Г. Комраков, З. Степанов гэгшэдэй зохёолнууд эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй ажалшадта дурадхагдаа.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо яхад хүгжэмэй ехэ концерт үсэгэлдэр болобо. РСФСР-эй болон Яхадай АССР-эй габьяата артистка, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай, П. Ойункиин нэрэмжэтэ республиканска шангай, уласхоорондын ба бүхэсоюзна конкурснуудай лауреат Ангина Ильина-Дмитриева, РСФСР-эй, Яхадай АССР-эй габьяата артист Матвей Лобанов, РСФСР-эй, Яхадай АССР-эй габьяата артистка Варвара Яковлева, Яхадай АССР-эй габьяата артист, Яхадай комсомолой шангай лауреат Александр Самсонов, Яхадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Иван Алексеев, бүхэроссиин болон республиканска конкурснуудай лауреат Александр Алесеев, Яхад орондо нютаглаһан буряад артистнууд Дондок Тарбаев, Юнона Унхолова гэгшэд энэ концертдэ хабаадаа.

Уржадэр Саха ороной айлшад «Теплоприбор» заводто, Улаан-Үдын дээдэ һургуулинуудта айлшалжа хүдэлмэришэдтэй, студентнэртэй үнэн зүрхэнһөө талархан уулзаһан байна. Манай нютагаархид айлшадайнгаа дуу хүгжэмые угаа һонирхон угтажа, аха дүү ёһоной баяр баясхалан хүргөө.

Буряад орондо айлшалжа, республикатаймнай танилсан байхадаа, нэгэтэ бэшэ манда айлшалһан А. Ильина-Дмитриева иигэжэ хөөрэнэ:

— Танай ниислэл хото — Улаан-Үдэ ерэхэ бүхэндэм һайхан болоно. Республикынтнай соёл болбосорол хурдан түргөөр хүгжэжэ байхань элихэн мэдэрэгдэнэ. Экономикоёо болон соёл болбосоролоо саашадаа улам ехээр һалбаруулан хүгжөөжэ, СССР-эй болон түрэл республикынгаа түүхэтэ ойн баярай үдэрнүүдые амжалтатайгаар угтахыень аха дүү буряад арадта бидэ хүсэнэбди.

Үглөөдэр Ленинэй ордено оперо болон балетэй академическэ театрай ордон соо яхад хүгжэмэй ехэ концерт болохо. Н. Берестовэй амаршалгын увертюрэ болон бусад зохёолнууд, Г. Григорянай «Жаргалай шулуун» гэһэн балетһээ сюитэ, В. Кацай оркестртэй хамта фортепиано дээрэ гүйсэдхэхэ концерт, «Алтан годли» гэжэ операһоо ари, Г. Комраковай «Манчары» гэжэ операһоо хэһэгүүд, З. Степановай «Хойто зүгэй һайндэр» гэһэн сюитэһээ хэһэг, бэсэгэй хатар тус концертдэ гүйсэдхэгдэхэ. Яхадай АССР-эй мэдээжэ дуушад, хүгжэмшэд энэ концертдэ хабаадаха. Мүн баһа Буряадай гүрэнэй филармониин симфоническа оркестр аха дүүнэрэйнгээ концертдэ хабаадаха байна. РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Яхадай АССР-эй арадай артистка, дирижер Галина Кривошапко тус оркестрые хүтэлбэрилхэ.

СССР-эй болон Яхадай АССР-эй жаран жэлэй ойн үдэрнүүдые угтуулан, яхад хүгжэмэй үдэрнүүд Буряадай АССР-тэ үнгэргэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Тбилисиин студентка Майя Чибурданидзе өөрынгөө нютаг басаган Нана Александриятай мүрысэжэ илаад, хоёрдохиёо дэлхэйн чемпионкын нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Үсэд шанга тэмсэлэй һүүлээр нэгэ бага амараад, Майя медицинскэ институдта һуралсалаа үргэлжэлүүлжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Майя Чибурданидзе өөрынгөө һураһан Тбилиси хотын нэгэдэхи дунда һургуулида айлшалжа ерээд байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАМАРШАД

РАССКАЗ

Бэлэн олзодо дуратайшаг Галдан Дампиловһаа иигэжэ асуугаад үзыт:

— Зай, шимнай аяар холын нютаг ошожо, хэр һамар сохижо, хэр ехэ мүнгэ оложо ерээ һэмши?

Тиигэхэдэтнай:

— Орхигтыл даа. Залхуутай! Хүн бүхэнэй наадан боложо ябана гүб? Тэрэл хөөрөөшэмни өөрым тархи дээрэ унаба! — гээд, гараараа зангаад, урмаяа хухарангяар саашаа алхалшадаг.

Үнэн дээрээ Галдан барагшаг хүн. Хоёр ехэ муутай: хатуу харын олдоо һаа, арсаха гээшэнь тон үсөөн, тэрэнэйнгээ охиндо нэрбэгдээд һуубал, хэлээ амандаа хэхэгүй, ой ухаанда ороогүй юумэ шашаха. Үбэштэйшье гэхэдэ, үбэштэй бэшэ. Яһала хүнэй зэргын хүн. Зөөридэ дуратайшагынь олохонойл шэнжэ ааб даа.

Тэрэ намар, яагааб даа, Галданай худын түрэл болохо үндэр Рабдан нютагтаа дуудаба, уриба гээшэ. Альганай зэргэ саарһан дээрэ арба-табан үгэ холбожо, нэгэ бэшэгшье бэшэхээ яаһан юм! Саарһан бэхэ хоёр гамтай һэн гү? Хүнүүдээр дамжуулжа, иимэ захяа эльгээгээ гэхэ: «Зай, Галдан худа, манайш нютагта энэ жэлдэ һамарай гараһан гээшэнь айдхатай. Мээл, хуша бүхэндэ улайлдажа, бирсайлдажа һууна. Түргэн лэ ерэ! Хото городто юрэнь тэсхыжэ хэбтэһэнэй хэрэггүй».

Иимэ захяа абаһан Дампиловшье баярлажа, барилгынгаа даргада харайжа ошоод, ээлжээтэ амаралтаяа гүйха найха тооной, хэлэ аманай хурсаар ɛбажа шадаба.

Дан ехээр үлэгэшэһэн Дампиловые гайхантаһан даргань:

— Хаана ошохоёо һанаабта? Курорт? Нюуса бэшэ һаань..,— гэжэ асууба.

— Юун гэхэ юм даа..,— гэжэ Дампилов хүлөө урилан зогсобо.— һамар сохёод туршахам. Наһан соогоошье үзөөгүй хүм.

Даргань ирбайтараа энеэбэ:

— Яахаб тэд?.. Гоёл амаралта бэшэ гү? Суглууһан өөхэ тоһоёо нэгэ бага гээхэт.

— Тиимэ, тиимэ!..— Баяртайгаар дохисогооһон Дампилов газаашаа гаража, хүбшэ тайгада гарахадань хэрэгтэй болохоор юумэеэ магазинуудаар бэдэрхээ гүйшоо һэн.

Хэдэн хоногой үнгэрһэн хойно Галдан Дампилов баяртайшаг хүн, томо нэгэ рюкзак үргэлэчхэй, гартаа сүүмхэ баринхай, самолёдто һуухаяа байхань харагдаа һэн.

Хэдэн саг тэрэнэй ниидээд аалиханаар элижэ бууһан самолёдой үүдээр гаража, зүлгэ ногоон дээгүүр алхалжа ябахадань, үндэр Рабдан угтаба:

— Сайн байна, худа! Эгээл саг соогоо морилжо ерэбэш.

Дампиловшье маһаганажа, Рабданай томо аад, хара ажал хэжэ, шэрүүн, хатуу болошоһон гарые адхахадаа, бэеэр жаахан, аабагархан хүн байһанаа өөрыгөө ойлгобо. Тиибэшье тээлмэрдэн алдаһанаа мэдүүлхэгүй гэһэндэл хоолойгоо заһаба:

— Энээн руумнай бороо ороно гү?

— Үгы, үгы. Хура бороогой хэрэг һалаа. Мүнөө оробол, ургаса таряа абахада, һаалтая хэнэ биз даа. Үгэ наашань рюкзагаа! — гээд, Галданай арсажа үрдеэгүй байтар, ара нюргандахи үргэбшыень Рабдан хуулажа абаба.— Машинадам ошоё.

— Ямар машина?—Дампилов нидхэеэ үргэбэ.

— «Москвич» абаа һэмнайб. Тээ тэрэ байна,— гээд, хорёогой саана байһан шара улаан автомашина тээшэ зааба.

— Зуурандаа госпромхоздо орожо, даргатай золгохобди. Магад,— гээд, хоолойгоо шангаар тоншобо.— Мүнөө сагташни энээнгүйгөөр... Өөрөө мэдэнэш...

Тэдэ хоёр машинада һуужа, харгын сагаан тооһо хөөргэһөөр, харагдахаяа болишобо.

Іээ үдэшэ багта, наранай орохоёо байхада, нилээд халамгай үнеөхи нүхэднай Рабдантанай газаа үзэгдэбэ. Үндэр Рабданиинь Галданайнгаа рюкзак үргэлэнхэй, һунжага-һанжага гэһээр, гэртээ орохоёо тэмтэрбэ. Галдан хойноһоонь даханхай.

Рабдан гэртэ орожо үрдеэгүй ябатараа:

— Сэсэг, байна гүш? Үтэр бууза хэ! Худамнай ерээ! Үглөөдэртөө юумэеэ түхеэрээд, нүгөөдэртөө модон соо орожо, үгы болохомнай! Дуулана гүш? — гэжэ шүлһэеэ элбэгээр сасаба. — Галдан, оро наашаа!

Айлшан Дампиловшье Сэсэг һамгантай мэндэ амараа хэлсээд, архи баринхайшье һаа, бэеэ арайхан гэжэ бажууһаар, баруун таһалга руунь оробо.

— Ойдо ошожо үрдеэгүй аад, домбо мүнөөнһөө юунэйхиие баридаг юм? — гэжэ һамганай гэмэрхэнь нээлгээтэй үүдээр дуулдана.

— Олые бү шаша! Тээсгэнэйм асарһан хоёр гүрөөһэнэйм мяхан погреб соо хэбтэнэ. Гахайн өөхэнтэй холёод, тарган бууза хэжэ, мила-һила һүрэе! Хахадтай юм гүш? Үгы? Ухэһэн хойноо боло! Машина соом нэгэн бии!— гэжэ үндэр Рабданшье сад-няд гэбэ.

Үбгэнэйнгөө һогтуу байхада урдаһаань дуугархаяа, арсалдахаяа айдаг һамганиинь юушье дуугарангүй, газаашаа гараба хэбэртэй. Рабданай абари зангые бага-сага тухайлха болоһон Галданшье шиид гэбэгүй.

— Худа! — гэһэн Рабданай шанга абяан гараад, арьягар, томо хүн таһалгын үүдэнэй тотого мүргэн алдаһаар оробо. — Ши энэ диван дээрэ амаржа хэбтэ! Бишье буузын болотор баһа амархамни.

Гэрэй эзэн хажуудахи ондоо таһалга руу бүхэгэнэһөөр оробо. Дампилов дурата дурагүйгөөр, шэлээрхэһэн хэбэртэйгээр, туфли гуталаа һугалаад, диван дээгүүр һэмээхэн хэбтэбэ. Уданшьегүй үндэр Рабданай хурхирхань нүгөө таһалга сооһоо дуулдажа, Галданшье дуурд гэбэ.

Эдэ хоёрой иигэжэ амараанда бидэнэр сүлөө орожо, намтарнуудаарнь зааха-зууха һонирхоод үзэе.

Галдан Дампилов гээшэмнай анхандаа хүдөөгэй хүбүүн һааб за. Мүнөө болоод байхада, хото городой ажалшанби гэхэдээ ядахагүй. Арбадахи класс дүүргээд, Улаан-Үдын хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин барилгын факультедтэ ороһон юм. Тэрэнээ хүсэд дүүргэншьегүй. Заочноор һурахамни гээд, хүдөө гаража, совхоздо прорабаар хүдэлөө һэн. Тэндэ арбаад жэлдэ ажаллаһанай һүүлээр «Межколхозстройн» проектын институдта оробо. Тэндэһээ уданшьегүй, гараад, СМУ-да һуудаг нэгэ хүдэлмэрилэгшэ болоо. Зөөлэн бэшэхэн һандали дээрэ олохон үмдэ элээжэ һалгаагаа. Наһатайшаг боложо, һамга абаа. Газар уһан дээрэ гансахан басагатай. Столой саана һуу һууһаар, нилээд арьбантай болоһон Дампилов хабтагар хара һамганайнгаа:

— Мүнгэ олоногүйш. Ондоо эхэнэрнүүдэй үбгэд зундаа амаралта абаад лэ, колхоз, совхозуудта ошожо, «калым» сохино. Ши тиихэдэ намайе тойроод лэ, кабинет соо лабхайгаад лэ тарганжал байхаш,— гэжэ үглөөгүүр, үдэшэшье шэхэнэйнь яра шарха болотор гэхээр гэгэхэ, гэмэрхэдэнь, һүүлэй һүүлдэ ядалсаад, һамар сохижо, хүбхэгэр мүнгэ олохоёо энэ мүнөө ерэбэ ха юм.

Үнеөхи ондоо таһалга соо хурхирдаг үндэр Рабдан гээшэмнай Долгоров гэһэн обогтой. Эсэгэнь Долгор гэжэ нэрэтэй байгаа юм гү, юрэдөө, бү мэдэе. Рабдан Долгоров гээд нютаг соогоо суурхадаг; ангуушаараашье, архиншаараашье, һамгашаараашье. Холо ябажа үзөөгүй. Үдын адагай байшан городые бага балшар ябахадаа хараһан хүм гээд хөөрэдэг. Хүдэлөөгүй газарын хомор ха. Олзын һайнтай юумэ бэдэрдэг. һүүлэй үедэ намартаа һамар сохижо, үбэлдөө тэрэнээ аягаар худалдажа жаргадаг. Госпромхозой захилаар ангай мяха бэлдэдэг. Архи уухадаа алмайрдаг, тэрэнтэй эхэнэрнүүд тааража һуудаггүй, уданшьегүй тэрьелжэ арилдаг.

— Долгоровһоо долоон уулын саагуур ябаашань дээрэ! — гэжэ тэдэнэр хэлэдэг юм.

Мүнөө Долгоров хүйхэрнай дүрбэдэхи һамганаараа һууна. Баян бүдүүн. Нөөсэлгын кассада ехэ мүнгэтэй гэжэ хүршэнэрынь хэлсэдэг. Хэн тооложо үзэбэ даа хүнэй мүнгые! Дарагар томо гэртэй. Дүрбэдэхи һамган Сэсэгынь дахуул нэгэ басагатай юм. Тэрэнь ехэ ааб даа: хадамда гаранхай. Харин Долгоровой өөрынь үхибүүд хэды юм? Урдахи гурбан һамгадтань сохом бии хаш. һая болотор алимент түлэдэг юм һэн. Үндэр Рабдан пенсидэ гараха дүтэлһэншье һаа, хүнгэн, дорюун. Госпромхоздо ажаллана. Мүнөө тэндээ договор баталаад, һамар сохихоёо, хүбөөн гарахань гээшэ.

...Галданай һэрихэдэ, амтатай даа, хүдөөгэй мангирай гэхэ юм гү, али хүбшэдэ ургадаг халярай үнэр гэр соогуур таража, хамар гасаалан хангалжа байба. Дампилов үнгэгэд гэхэ зуураа, мангартай манхагар толгойгоо һэжэрэн, ондоо таһалга соо орондоголжо унтаһан Долгоровой абяае шагнаархаба. Гайхаһан Галданай бодоходонь, Сэсэг һамган урдаһаань хараад:

— Аа, тамнай бодобо гүт? Эдеэн бусалжа байна. Мэнэ, мэнэ! — гэжэ, гараа аршуулда аршаад, галай халуунда улайшаһан нюураа эльбээд-эльбээд абаба.

— Худамни хаанаб?

— Хориһоор байтарни, машинаараа гүйлгэжэ ябашана һэн. Милицидэ баригдана аа гү?

Дампилов газаа гаража, гэшхүүрэй хажуудахи угаалниые хонгиргон, нюур гараа угаажа, халзан боложо эхилһэн толгойгоо хүйтэн уһаар норгодожо, һэгээ орон сэлмэбэ хэбэртэй.

Тииһээр байтарнь, хүнгэн машина харша туласа хүршэгэнэн ерэжэ унтараад, үүдэнэйнь хаагдаха элеэр дуулдаба. Хаамжа уйтайгаар хахинан нээгдээд, Долгоровой гохигор үндэр бэе харагдажа, дүшэн табанай хэмжүүрэй кирзовэ сабхитай хүлнүүдэй алхалхада, газар доһолһондол болобо.

— Худа! — гэжэ үндэр Рабдан һүхирбэ.— Бишни горюучида ошожо ерээб. Ганса шэлнай багадажа, гадаһаараа газар тулаха байгаабди. Бишни яһала олые абааб. Хожом тоосуужабди. Бишни бүхы юумэеэ хэлсээб. Нүгөөдэр үглөөгүүр «ЗИЛ» машина газаамнай ерээд, дарайжа зогсохо. Нэгэ хайрсаг мяханай консервэ абааб. Мүнгыень ши түлэнэ аабзаш. Зай, ороё.

Гэрэй богоһо хүсэд алхаадүй ябаһан Долгоров шангаар дуугарантараа, ута аад, һарнагар хамараараа хэды-еды унхидажа үзөөд, абяа гарабагүй.

Уданшьегүй хоёр эрэшүүл столой саана налайлдаба. Сэсэг гүйжэ ябаад, халуун бууза табиба, һүтэй ногоон сай аягалба.

Тиигэжэ ябатараа, гэнтэ залд гэжэ:

— һүүе! Битнай үгэрсэ, помидорой салаад табихаяа мартаалби!— гээд, ташаагаа альгадаба.

— Орхи саашань тэрэ ногоогоо! Силос-миилос эдидэг колхозой үнеэд бэшэбди!— Үндэр Рабдан ехэ хурса хошоо юумэ хэлэжэрхибэб гэһэншүү хас-хас энеэбэ.— Зай, худа, нэгэ хундага барижархия. Ши, Сэсэг, эндэ ерэжэ һуулса.

— Үгы! Үгы! — һамганиинь мэгдүүгээр арсаба.

— Юун үгы гэжэ? һуугыш энээнээ!

— һуугты, һуугты! — гэжэ Галданшье үндэгэшэбэ.

— Худынгаа арай гэжэ нэгэ ерэхэдэ, мээнэглэжэ байха. Ерэ наашаа! Бари энэ хундага! — Рабданай хоолой һүреөтэйшье, зандарганшье болобо.

Сэсэг дуугүйхэнөөр ерэжэ һууба.

— Зай, худа, мэндэ гэжэрхиэ! — Айлшанайнгаа уухые хүлеэншьегүйгөөр гэрэй эзэн зарбагар ехэ ама руугаа хундагатай архи хүнтэрүүлжэрхибэ.

Галданшье гээгдэбэгүй. Гансал Сэсэг архиһаа ама хүрөөд, уршагад гэжэ, стол дээрэ һөөргэнь хундагаяа табижархиба. Уруугаа хараад, шэмээгүйхэн һууна.

Архиин шэлнүүдшье хооһоржо эхилбэ. Долгоровой хоолой улам шангадана. Табагуудта обойтор хэгдэһэн буузын «бухалнууд» набтар боло болоһоор, оёортонь хэды еды монсогор юумэн харагдана.

— Худа! Бидэшни нүгөөдэр ябаал гээшэбди.— Үндэр Рабдан хөөрөөндөө хурдан, бэрхэшье болобо.— Минии эгэшын хүбүүн Дугар, дүүгэйм хүбүүн Баяр гэгшэд маанадтай ошолдохо. Хүдэр шамбай хүбүүд. Дүшэн килограммай мунсануудые тэдээхэн бармануудайш гартань барюулжархихабди. Бүдүүн-бүдүүн хушануудые түншэг лэ шолмонуудшни! Мүнгэ олохо дуратай хадаа нарин гэдэһэнэйнгээ таһартар наншаг лэ! Минийшни мэдэхэ хоёр газархан бии юм даа. Отогууд байха. Манай ошохо газарые хүнүүдэй эзэлээд байгаа һаань, һэе орогүй намнажархихабди. Шудхэрлөөшье һаа, госпромхозой хозяин байхабди. Тэндээ ошомсоорсо хоёр бригада боложо һалаад, ондо ондоо тээ һамараа сохихобди. Дүрбүүлэн суг ябахадамнай, газар хорохогүй. Олон тарбаган нобшодоо хүрэдэггүй.

Долгоров хоолойгоо заһан, нэгэ дахин хэршэгэнэн ханяагаад, архи аягалба. һүүлдэнь:

— Сэсэг! Табагуудшни хооһон лэ! Юугээ хаража, онхойжо һуудаг юм! — гэжэ зандарба.

һамганиинь улагад гээд, аалихан харюусаба:

— Шанажа байнаб.

— Зай, тиибэл... Худа, наашаа һуу! Дүтэлөөд... Шамайе хазахагүйб. Зуун мэшээг борбоосгой сохижо шадаа һаамнай... Тоолоод үзэ. Адагай захань наян мэшээгэй сэбэр байхабши даа. Борбоосгой бүхэниинь табан мүнгөөр тушаахабди. Саахарай мэшээгүүдые абахабди. Мэшээг бүхэндэ табан зуугаад борбоосгой орог лэ даа. Тиихэдэ нэгэ мэшээгнай 25 түхэригтэ болохо. Наян мэшээгнай хоёр мянганда тулаха. Хорин мэшээг борбоосгойгоо, мунуудыень даа, тээрмэдэжэ, һагшажа, хиидхэжэ, юрын һамар болгохобди. Юрэдөө, хахад һара болонгүй байхада, хүн бүхэмнай зургаан долоон зууе хармаандаа хэжэрхихэ. Зүб гү, худа! һара соо һамар сохибол, өөрөө мэдэнэш, мүнгэеэ багтаажа ядаад, газаагуур сасажа ябахаш. Ойлгоо гүш?

Бүүл-зүүл ойлгоо болоһон Галданшье баярлахын ехээр баярлажа, хабтагар хара һамгаяа одоол хүхеэхэ сагни ерэбэ ха юм гэжэ һанахадань, зүрхэниинь дээрэ хөөрэн, түргэ түргэн сохилшобо. Хоёр жабжаарнь шүлһэн гоожожо, ямаршьеб амтатай эдеэ хоол үзэхээ байһан мэтээр, аманиинь тамшааба. Дампилов гүйжэ бодоод, Рабдан худаяа таһа тэбэреэд, шүлһэтэй, архиин, тамхинай, үшөө юунэйшьеб үнэртэй амаараа таалашаба. Тиигэжэ тэдэ хоёр удаахан лэ таалалдаад, дуу дуулалдаад, хундагануудые хурдан түргөөр хооһолбо.

Дампилов саашань юушье һананагүй. Соохор мэдээндээ онигошожо, нэгэ харахадань, шэхээ табихадань, Долгоровой абяан абяан бэшэ, гэр соо шаг шууяан боложо байба. Үндэр Рабдан Сэсэг һамганайнгаа үһэнһөө шэрээд, тэн-тон ябахань харагдаба.

«Долгоров иимэ һэн, һамгаяа сохидог юм» гэжэ дуулаһан Галдан һөөлдэнхэй хоолойгоор:

— Яажа байнат! Алахатнайл! — гэжэ хашхарба.

Үндэр Рабдан эрьелдэжэ, хүхэ ногооной бухын шад улаан нюдөөр тудажа хараад:

— Аа, үшөө һанаатай гүш? Бари, эди энээнииэ! — гэжэ хашхараад, мунса шэнги томо нюдаргаяа Дампиловай нясагар хамар дээрэ табижархиба.

Улаан шуһа хаяһан Галданшье шала дээрэ хабтайшоо һэн.

һүүлдэнь һэгээ ороходонь, гэр соо хон-жэн, нэгэл хүнэй һугшажа бархирхань дуулдаба. Дампиловай арай шамай бодожо, шагаажа үзэхэдэнь, Долгоровой һамган диван дээрэ уйлажа һууба. Гэр соо ондоо хэншьегүй. Үүдэн сэлеэтэй.

Галдан үг-маг гэжэ, юуншьеб тухай асууха һанаатай Сэсэгтэ дүтэлбэ. Тэрэнь толгойгоо үргэжэ:

— Тонилогты эндэһээ. Танай ерээгүй һаа, иимэ архи тамхин болохогүй һэн. Танайл тодхороор би сохюулбаб. Энэ бэеэрээ эндэһээ гаража арилагты! — гэжэ шуухирба.

— Би яагаа хүнбиб? — Дампиловай хоолой шэшэрбэ.

— Та һогтожо ерээд, минии хажууда һуугаад, алтан худагымни гээд һалаагүйт. Тиихэдэтнай тэрэ долиг жүтөөрхөөд, намайе сохижо эхилээ. Мүнөө милици абаашаа. Хоёр нюдэнэйнь шэргэтэр хааһай!

— Намайе тэд... һогтуу гээд, милици абаашахаяа... яагааб?

— Наншалдаагүй хадаа унтаг гээ. Үшөө намайе доброосолно! Гарагты саашаа!

һүхын үнсэгөөр сохюулһан мэтээр оборгоһон Галдан Дампилов һандали дээрэ һалд һуушаба. Гэнтэ мэдэхэдэнь, зүүн гарайнь хурган тэсэхын аргагүйгөөр яншаран үбдэжэ байба.

— Хургамни! Хургамни! — Галдан нарииханаар гэншэбэ.

— Юу янгархаабта?! Рабдан һайхан худатнай гарыетнай дэбһэжэрхинэ һэн. Болоо, болоо! һамар сохибо гээшэт!

...Үнэхөөрөөшье Галдан Дампилов һамар сохёогүй. Үглөөдэртөө хирургда ошожо, хухарһан хургаяа гипсдүүлээд, хүхэ-бала нюуртай хүн Улаан-Үдэеэ бусаа һэн.

Долгоровойхин тухай һүүлдэ дуулахадань, ямаршьегүй суг хамта ажаһууна гэжэ хэлсээ бэлэй. Тиигэжэ Галдан Дампилов наһан соогоошье һамар сохижо үзөөгүй зандаа үлөө һэн.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

УНШАГТЫ ҺОНИРХОХОЛ БАЙХАТ

БААБГАЙН ЭМ

США болон Канада хоёр ороной хилэ дээрэхи газарта байрладаг баабгайнууд нэгэ һонирхолтой онсо шэнжэтэй гэжэ зоологууд тодоруулаа. Тэдэ баабгайнууд намартаа нэгэ мэдэгдээгүй бодос ехэ хомхойгоор жажалан эдидэг байба. Эрдэмтэдэй ехэтэ һонирхон, хибэдэһыень шэнжэлжэ үзэхэдэнь, тэдэ баабгайнууд эшэндэ орохынгоо урда тээ хасуури модоной дабирхай жажалжа эдидэг гэжэ элирбэ.

Бүхэли үбэлдөө эшэндээ унтажа хэбтэхэдээ хото соохоо сэбэр байлгаха антибактериальна зүйл бии болохын тула эдэ арьятанууд дабирхай жажалдаг байна гэжэ эрдэмтэд багсаана.

ҺАРХЯАГ МОДО УРГУУЛАГШАДТА ТУҺАЛНА

Хүсэ багатай, муу хүрьһэтэй газарта нарһан мододые тарижа һайнаар ургуулха, ой модые түргэнөөр һэргээн бодхоохо хэрэгтэ микориза гэдэг һархяагнууд ехэ туһатай гэжэ Англиин эрдэмтэд тоолоно.

Микориза һархяаг модоной үндэһэнүүд дээгүүр ургадаг юм. Өөрынгөө таруу олон үндэһэнэй ашаар тэрэ хүрьһэнэй һайн үрэжэлые бэедээ эхэдэр татажа абана, модоной түргэнөөр ургахадань туһална. Оксфордын ой модоной институдай (Великобритани) мэргэжэлтэд хэдэн янзын микоризанууд соохоо эдэй хүрьһэтэй газарта тааража ургадагыень шэлэжэ абаад, үрэнөөр хэрэглэхэ зорилготойгоор хүдэлжэ байна.

БРАЗИЛИИН САИ

Гуарано модоной үрэ жэмэсһээ буйлуулһан сай тухай домог Бразили оронодо урда сагһаа хойшо дэлгэрэнхэй һэн. Энэ сай хүнэй унда һайнаар хорлахаһаа гадна, эмтэй домтой, хүндэ хүсэ шадал оруулдаг, олон үбшэнһөө хамгаалдаг гэжэ тэндэхи зон хэлсэдэг.

Гуарано тухай ботанигууд юушье дуулаа, мэдээгүй байһан дээрһээ тэрэнэй гайхамшагта шанар тухай хөөрэлдөөе балай тоодоггүй байгаа. Гэбэшье тэндэхи индейцүүд энэ модоной хальһа холтоһоор үдхэн шара унда хэжэ, ёһо заншалта һайндэрэй болоходо, тэрээгээр нюур, бэеэ будадаг, худалдаа наймаа хэхэдээ хатааһан үрэ жэмэсыень мүнгэнэй оронодо хэрэглэдэг байгаа гэжэ Бразилиин этнографууд мэдээжэ байһан юм.

Тиимэһээ этнографууд гуарано модоной хатааһан набшаһа, холтоһо суглуулжа, ботанигуудта үгөө. Шэнжэлжэ үзэхэдэнь, Амазонко мүрэнэй эрье шадар ургадаг энэ модон Европын каштанда дүтэрхы ургамал гэжэ тодорбо. Тэрэнэй үрэ жэмэстэ витамин элбэг, мүн чичеральна дабһан, ургамалай тоһон ехэ бии байба. Энэ модоной эмтэй домтой шанар тухай дэлгэрһэн домог суу дэмы бэшэ байгаа бшуу. Мүн ботанигууд баһа ондоошье юумые олоо. Гуарано модоной үрэ жэмэс соо кофеин ехэ юм. Тиимэһээ тэрээгээр шанаһан сай хүн бүхэндэ тааража гэжэ хэлэхээр бэшэ.

ГАНГСТЕРНУУД БА САЛАМАНДРАНУУД

Иприомото арал дээрэ ажамидардаг зэрлиг миисгэйнүүдые Японой амиды малтамал гэжэ нэрлэдэг. Уни хада ухэжэ дууһаа гэжэ тоологдодог байһан эдэ амитад 1965 ондо дахин олдоо. Олдохоёо шуһаг хоморой эдэ амитадые барижа абаха гэжэ зоопаркнуудай ехээр оролдон, тэдэнэй тоое эрид үсөөрүүлбэ. Энэ арал дээрэ оройдоол 30 тиимэ миисгэй үлөө. Эдэ зэрлиг миисгэйнүүд полицийнхидай харуулда абтанхай.

Хадын хүйтэн уһатай горхонууд соо байдаг японой мантан томо саламандра гэдэг газар уһанай хорхойдо хорогүй амитад бүришье ехэ аюулда ороод байна. Тэрэнэй хойноһоо баяшуул ехээр агнадаг болонхой. Саламандрын мяхан эмтэй домтой, хүнэй бэе махабадые залуу болгодог гэжэ урданһаа хойшо һураг суу тараһан байгаа. Тэрэнэй ямаршье баримтагүйе мүнөө һургуулиин һурагшадшье мэдэхэ. Тэдэ мүнхагшуулые һөөрэнь этигүүлхэнь бэрхэтэй ха юм. Баляшуулай захиралтаар Японой аралнуудта саламандранууд баригдажа дууһаа шахуу. Тэрээ дөө тэдэнние зоопарк соохоо хулгайлжа, ... гүүр дээрэ ... даг байна.

Дахин энэдэ полицийнхидай туһаламжа хэрэгтэй болобо. Тэд тэдэнэ энэ даалгабарие амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахагүй гэжэ тоолоно. Ушарынь гэхэдэ, һүүлэй үедэ олоорхон эхэтэй гангстернууд (дээрэмшэд) эдэ саламандрануудые хойноһоо агнадаг болонхой бшуу.

(«Вокруг света» журналһаа абтаба.)

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: ЭН-БИ-СИ гэһэн американ телекомпанида Л. И. Брежневэй үгэһэн харюунууд — ТАСС-ай материал. «Малай үбэлжэлгын ябаса» — материалнуудай суглуулбари. Промышленностиин ба хүдөө ажахын шэнжэлэл. «Сагай эрилтэ шанга» — рейдовэ бригадын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: Республикын ажалшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй 1981 — 1985 онуудай экономическа ба социальна хүгжэлтын Гүрэнэй түсэбүүд тухай Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Хуулинууд. Хилын саанаһаа телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Нютаг нютагай һонин — материалнуудай суглуулбари. «Уншагты, һонирхохол байхат». Соносхолнууд ба мэдээсэлнүүд.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

БИАТЛОНООР МҮРЫСӨӨН ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

«Локомотив» гэжэ һайн дуранай спортивна бүлгэмэй баазада ДОСААФ-ай областной комитет биатлоноор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө үнгэргөө. Эрэшүүлэй дундаһаа 20,10 километр зайда сагаалса буудалгатайгаар урилдахадаа, локомотивна депогой 7-дохи энергоучастогай инженер Сергей Горшков түрүүлээ. Хоёрдохи һуурида «Труд» бүлгэмэй инструктор Александр Шайдуров гаража, мүн лэ тус бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Капустин гурбадахи һуурида гараа.

Залуушуул 15, 10 километрэй зайда урилдаа. Гурба дахин сагаалса буудан урилдахадаа, Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай студент Игорь Гладких илажа гараа. 10 километрэй зайда Сергей Матвеев эрхимлээ. Эдиршүүлэй 10 километрэй зайда урилдаанда лесотехникумэй 1-дэхи курсын студент Андрей Овчинников түрүүлбэ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Галина Кожемякина, Полина Кравцова, Валентина Свищенко гэгшэд шангай һууринуудые эзэлээ.

Түмэр замайхид командаараа түрүү һуури эзэлжэ, «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд хоёрдохи һуурида гараба.

В. ДЕНИСОВ.

ГЕРОЙН ШАНДА ХҮРТЭБЭД

Хэрэнэй ДЮСШ-гай спортивна зал соо эдиршүүлэй дунда Советскэ Союзай Герой Ж. Е. Тулаевай шанда хүртэхын түлөө боксоор нээмэл мүрысөөн болобо. Энэ заншалта мүрысөөн нютаг, ороноо суурхуулһан мэргэн баатарай нэрые мүнхэлхэ, эдиршүүлэй дунда бокс хүгжөөхэ зорилготойгоор үнгэргэгдэнэ. Мүрысөөн мүнөө жэл наймадахияа үнгэргэгдэбэ гээшэ.

Дурсагдагша мүрысөөндэ Улаан-Үдын республиканска ДЮСШ-гай, «Трудовые резервы» гэжэ спортивна бүлгэмэй, Сэлэнгын, Кабанскын, Хоринн, Хэжэнгын болон Баргажанай районуудай, Яхадай АССР-эй Ленскэ районой 113 эдир боксер хабаадаһан байна.

Бага наһанай эдиршүүлэй дунда илангаяа Хэжэнгэһээ ерэһэн боксернууд алишье талаараа һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. Жэшээлхэдэ, түгэсхэлэй нааданда 46 килограммай шэгнүүртэ тулалдаһан Э. Мониев республиканска ДЮСШ-гай түлөөлэгшэ, эрхим бэлэдхэлтэй боксер Э. Банзаракцаевые илаһан байна. Харин аха наһанай эдиршүүлэй дунда Хэжэнгын спортсменүүдэй түлөөлэгшэ Д. Доржигутапов илажа гарахаһаа гадна, эрхим шадабаритай боксер гэжэ нэрлэгдээ. Хэжэнгынхидые тренер Хубисхал Ергодоев һоридог юм.

Аха наһанай эдиршүүлэй дунда эгээл хүнгэн шэгнүүртэн соо (11 килограмм) уулзаһан А. Хусаев (Түнхэн), Ц-Д. Баянов (Улаан-Үдэ) хоёрой тулалдаан бултанние һонирхуулаа. Эдэ хоёр ринг дээрэ дүрбэдэхиеэ уулзажа байһан хадаа гэтэлсэжэ байнгүй эхинһээ һүүл хүрэтэр бүхы шадалаараа тулалдаа. А. Хусаев очкогоороо шүүһэн байна. Юрэдөө аха наһанай эдиршүүлэй дунда Жэмһэгэй дунда һургуулиин боксернууд һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Тэдэнние СССР-эй спортын мастер Геннадий Асадулин һоридог юм.

Аха наһатанай дунда хүндэ шэгнүүртэй (80 килограммһаа дээшэ) О. Лебедев А. Дружинин хоёрой уулзалга эгээл һонирхолтой байгаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Геройн шанда хүртэхын түлөө эмхидхэгдэһэн эдир боксернуудай мүрысөө судьянар: республикын мэдээжэ боксернууд Ринчин Будаев (ахамад судья), Виктор Намжилов, Виктор Пинтаев, Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастер Аркадий Васягин гэгшэд һайнаар хангаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Я. ЗАМУРАЕВ,
1 нхэнэй районно спорткомитедэй түрүүлэгшэ.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» декабриин 12-то үнгэргэгдэһэн 50-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 510.515 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (18 карточка) таагшад — 2.730 түхэриг, дүрбэн номер (1141 карточка) тааһан хүнүүд 42 түхэриг, гурбан номер (21695 карточка) таагшад 3 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.823.820 билет ороо. Табан номер (11 карточка) тааһан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1546 карточка) таагшад — 176 түхэриг, гурбан номер (58.119 карточка) тааһан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 50-дахи тиражай шүүбэринүүд декабриин 23-һаа январиин 23 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» декабриин 19-дэ үнгэргэгдэһэн 51-дэхи тираж.

«49-һөө 6-ень тааха»: 6 — дзюдогоор барилдаан, 12—гимнастика, 21—тамалга, 27—һур харбалга, 33—футбол, 49—даам.

«36-һаа 5-ень тааха»: 4—бокс, 15 — байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгэ, 20—далбагата спорт, 30—хүндэ атлетикэ, 36—авиаспорт.

(ТАСС).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00736, Заказ № 294, Тираж 5901.